

SLOVENSKI NAROD

UREDNIŠTVO IN UPRAVA: LJUBLJANA, PUCCINJEVA ULICA 8 — TELEFON: 31-22, 31-23, 31-24, 31-25 in 31-26 — Izhaja vsak dan opoldne — Mesečna naročnina 6.— lit., za tuzemstvo 15.20 Lit
IZKLJUČNO ZASTOPSTVO za oglase iz Kraljevine Italije in tuzemstva ima
UNIONE PUBBLICITA ITALIANA S. A., MILANO
Računi pri pošto čekovnem zavodu: Ljubljana št. 10-351
CONCESSIONARIA ESCLUSIVA per la pubblicità di provenienza italiana ed estera: UNIONE PUBBLICITA ITALIANA S. A., MILANO.

Novi uspehi v Cirenaiki

Divizija „Ariete“ je prizadejala sovražniku nove hude udarce — 57 tankov zaplenjenih — Popolna nadmoč osnega letalstva — 86 sovražnih letal uničenih

Glavni stan italijanskih Oboroženih sil je objavil dne 1. junija naslednje 731. vojno poročilo:

V Marmeriki so bili odločno odbiti sovražni protinapadi, s katerimi naj bi se bili osvobodili obkoljeni oddelki. V tej boji je zezelna oklopna divizija Ariete prizadela nasprotniku hude izgube. Zaplenjenih je bilo nadaljnjih 57 tankov.

Intenzivno delovanje italijanskega in nemškega letalstva: 13 letal so sestrelili esni letci v vrsti zmagovitih spopadov, 4 pa protiletalsko topništvo velikih oddelkov vojske. Od 26. do 31. maja je sovražnik na ta način izgubil nad Libijo skupno 86 letal, večkrat po deset aparatov pa je bilo uničenih na tlen.

Pri bombniških napadih na oporišča v Mikobi in Ca'Veneziji so bile vojaške naprave ponovno zadete. Dva Spitfira sta bila sestreljena v dvoboju z našimi letci.

V pretekli noči je angleško letalstvo napadla v valovih in z znatnimi silami napadlo mesto Messina. Med civilnim pre-

bivalstvom je bil eden ubit, 13 ljudi pa je bilo ranjenih. Povzročena je bila znatna škoda v posameznih poslopih, med drugim v bolnišnici Principe di Piemonte, kjer je bilo 40 bolnikov ranjenih. Protiletalska obramba je zadela dva bombnika in sta padla v morje, prvi med Villo San Giovanni in Riviero del Faro, drugi pa med Gallino in Catono.

Nemška odlikovanja pilotov

Operacijsko področje, 2. junija. s. (Poročilo posebnega dopisnika agencije Stefani.) Ob prvi obletnici pohoda na Kreto je Hitler podelil nemški železni križ II. razreda nekaterim pilotom z vzhodnega sredozemskega morja, ki so se ob tej priložnosti posebej izkazali. Odlikovani so bili višji polkovnik Fausto Spediti, podpolkovnik Ettore Muti, major Guglielmo di Luise, kapetan Nicola Ruggeri, mornariška poročnika opazovalca Luigi Borione in Vincenzo Fusco, ter kapetana Leopoldo Sartirana in Mario d'Agostini.

Nemško vojno poročilo

Uspešni krajevni napadi na vzhodni fronti — Odgovor na bombardiranje Kölna — V maju potopljenih 170 sovražnih ladij

Iz Hitlerjevega glavnega stana, 1. junija. Vrhovno poveljstvo nemške vojske je objavilo danes naslednje poročilo:

Na vzhodni fronti so bili lastni krajevni napadi uspešni. Posamezni napadi na nasprotnika so bili odbiti. Letalstvo je z velikim uspehom bombardiralo vojaške celine v Iuki in mestu Sevastopolu.

V vodah pri Marmarsku so strmoglavci poskodovali z bombami dve veliki bojni ladiji.

V severni Afriki so bili angleški protinapadi odbiti z velikimi izgubami za sovražnika. Nemški in italijanski letci so večkrat sestrelili v bitkah v zraku 24 angleških letal. V teku dosedanjih tednih hrb so nemške in italijanske čete zajele nad 2000 ujetnikov in uničile ali zaplenile nad 350 bojnih voz, 53 topov in mnogoštevilne druge vojne material.

Ob obali Rokavskega preliva je sovražnik izgubil večeraj 19 letal. V povračilo za teroristični letalski napad na notranje mesto Kölna so močni letalski oddelki v pretekli noči napadli sedež canterburyškega nadškofa v južno-vzhodni Angliji s tisočimi bomb. Nizka letala so pri dobri vidljivosti ugotovila velike požare.

Posamezna angleška letala so izvršila brezuspešne motilne polete nad zapadno Nemčijo.

Borba proti oskrbovalni plovbi Anglije in Zedinjenih držav je bila v mesecu maju posebno uspešna. Mornarica in letalstvo sta potopili 170 ladij s skupno 924.400 br. reg. tonami; razen tega je bilo z bombami in torpedi 66 ladij deloma hudo poškodovanih. Pri teh uspehih imajo podmornice s potopitvijo 140 ladij s skupno 767.400 br. reg. tonami posebno velik delež.

Pri zadnjih borbah na polotoku Kerču se je višji deseti Enzian odlikoval s tem, da je kljub hudemu ognju vdrl v rov nekega kamnoloma, ga razstrelil in tako omogočil zaletje 9 oficerjev in 650 sovražnih vojakov.

Pri uspehih podmornic ob ameriški obali se je posebno odlikovala podmornica pod poveljstvom kapitana poročnika Wintertja.

Pri angleškem napadu na Köln so tamonjski obrambni oddelki ne glede na lastne izgube z dejanji in velikim pogumom preprečili večje razširjenje požarov.

S finskega bojišča

Helsinki, 2. jun. s. Na fronti Aunuske ožine so Sovjeti napadli finske položaje v dveh zaporednih valovih ob močni podpori topništva. Napadala sta dva pehotna bataljona. Po divji borbi so bili boljševiki razpršeni in so se v neredu umaknili na svoje postojališče. Imeli so krvave in doslej neugotovljene izgube na ljudeh in potrebščinah. Finsko letalstvo, ki operira v vzhodnem pasu Finskega zaliva, je bombardiralo in obstreljevalo s strojnimi strelivnišči sovjetske patrulne ladje, ki so skušale prodrati proti zapadu. Finsko letalstvo je ladje

prisililo, da so se umaknile v izhodiščna oporišča. Na ladjah so izbruhnili požari. V predpretekli noči so sovjetska letala bombardirali Vijipuri. Bombe so ubile 1 osebo in povzročile nekaj škode. Zaradi sovjetskih letalskih napadov so bili alarmi v mestih ob finski obali. Kakor poroča glavni stan, ni bilo ničesar omenbe vrednega na fronti Karelske ožine in vzhodne Karelije.

Trinajst sovjetskih letal sestreljenih

Berlin, 2. jun. s. Iz vojaškega vira se doznava, da je bilo predvečerašnjim v letalskih spopadih v področju Donca sestreljenih 13 sovjetskih letal.

Še o napadu na Köln

Berlin, 2. jun. s. V teku velikega terorističnega napada na porenjsko prebivalstvo, piše »Zwölf-Uhr-Blatte«, je imelo angleško letalstvo najhujše izgube. Londonski radio je priznal, da je angleško letalstvo izgubilo pri tem napadu 46 letal. Nemci so objavili, da so sestrelili 37 letal. S temi izgubami pa so Angličje izgubili tudi nad 200 ljudi letalskega osebja.

Fantastične številke

Berlin, 2. jun. s. Neki zastopnik nemškega zunanega ministrstva je večeraj ponovno izjavil, da so številke angleškega letalskega ministrstva glede letal, ki naj bi bila bombardirala Köln, enostavno fantastične. Resnica je, da je bil napad na rensko metropolo izveden z manj kot 100 letali in da je bilo od teh več kot polovica sestreljenih od nemških lovcev in protiletalske obrambe. Število žrtev še ni znano, gotovo pa je, da sorazmerno ni veliko.

Pogrešan nemški general

Berlin, 2. junija s. Iz poblaščenega vira se doznava, da se ni vrnil na oporišče general oklopnih čet Kruewell, ki je bil na izvidniškem poletu proti sovražniku na afriški fronti. Po vesteh angleškega radia so generala Kruewella Angličje ujeli.

Nemški kredit Turčiji

Berlin, 2. jun. s. Med Nemčijo in Turčijo je bil sklenjen sporazum, s katerim je Turčija dobila na razpolago kredit 100 milijonov mark. Ta kredit bo Turčija uporabila za nabavo vojnih potrebščin v Nemčiji. Tehniška turška komisija je že dospela v Berlin, kjer bo podpisala pogodbo.

Nov vojni davek v Indiji

Tokio, 2. jun. s. List »Asahi« poroča v dopisu iz Bangkoka, da kljub visokim davkom, ki jih je Anglija predpisala Indijcem in ki so dosegli v letošnjem letu eno milijardo 120 milijonov rupij, angleška vlada razpisuje nov vojni davek, ker Indija ni krila vse potrebne izdatke za svojo obrambo.

Madžarski delež v zmagi pri Harkovu

Budimpešta, 2. jun. s. Madžarske čete so dokončale, kakor poročajo iz vojaškega vira, skupno z nemškimi in italijanskimi četami obkoljenje terena, na katerem se je odigrala velikanska bitka, s katero so bili izjalovljeni ofenzivni načrti maršala Timošenka in so se zrušile rožnate iluzije Angloameričanov. Količina zajetega vojnega plena narasla čedalje bolj in še bolj kaže težo poraza boljševikov. Z zadovoljstvom je bilo sprejeto dejstvo, da je bil general Oto Abt, poveljnik madžarskih skupin, ki so sodelovale v bitki, odlikovan z redom železne krone I. razreda, ki mu ga je v Hitlerjevem imenu svečano izročil general von Bock. Poveljnik zmagovitih nemških armad je izročil tudi 140 madžarskim vojakom, ki so pripadali držnim kolonom, železni križ II,

razreda kot priznanje za hrabro sodelovanje madžarskih čet k zmagovitim izidu bitke. V odseku južne fronte, ki je bil zaupan madžarskim četam, so Sovjeti v preteklih dneh pričeli s številnimi napadi, da bi pregazili madžarske postojanke in razširili fronto pri Harkovu. Vse te potkušne, ki so bili izvedeni s pomočjo tankovskih oddelkov, je madžarska pehota onemogočila in zadala sovražniku najtežje izgube. Številni sovjetski tanki so bili zadeti in se niso mogli več premakniti z mesta. Policijskim oddelkom sklenjeni madžarski oddelki v zaledju so nadaljevali uspešno borbo proti tolpom partizanov. Obširen pas Ukrajine je bil popolnoma osvobojen od partizanov, ki so se morali vdati ali propasti spričo energične akcije madžarskih oddelkov.

DUCE MED SVOJO MLADINO

Obiskal je najprvo sportno društvo „Bruno Mussolini“, nato pa je prisostvoval zaključnim sportnim tekmam v spomin svojega junškega sina

Rim, 2. junija. s. V novem sedežu sportnega društva Parioli, ki ga je ustanovil za domovino se žrtvujoči Bruno Mussolini in ki je zdaj imenovano po njem, je bila spominska svečanost, s katero je bil počaščen tudi spomin vseh, ki so se žrtvovali v zmagi in za veličino domovine. Duce se je podal predvečerašnjim opoldne na ta kraj s Tajnikom Stranke, Sportno društvo Bruno Mussolini ima svoj sedež v nekem parku, nedaleč od Madžarskega trga. Zgradbo obdaja gozdč. Pred vzhodom so sprejeli sin Vittorio, nacionalni svetnik Mezzasoma, poročnik Degennari in drugi voditelji društva. Pred palačo so bili postrojeni telovadci in telovadke ter zastopstva mladih fašistov ter letalstva, katere je Duce pregledal. V palači je nato prisostvoval blagoslovitvi prapora. Navzoči so bili zastopniki oblasti in številni ministri ter sorodniki padlih, ki so pripadali društvu, kakor tudi nemško zastopstvo. Plamen v svetilcu padlih je ob Ducejev navzočnosti prižgala Brunova vdova. Duhovnik je blagoslovil simbole. Plamenica je bila ob bobnanju izročena priporočniku letalskemu kapitanu, članu društva Bruno Mussolini. Nato so bili počaščeni padli Bruno Mussolini, Enrico Theodoli, Antonio Chiodi in mnogi drugi. Trije izmed njih so odlikovani z zlato kolajno. Njih imena so vklesana v svetilcu v prvem nadstropju, ki si ga je Duce najprvo ogledal.

Na stenah so kratki življenjepisi o padlih. V ozadju pa pridobljene trofeje društva iz časa Bruna Mussolinija. Na neki trofeji je napis: Samo kri je duh, samo kri šteje v življenju posameznikov in življenju narodov, samo kri poveljuje vojno!

Duce je nato stopil v delovno sobo Bruna Mussolinija. Napis spominja, da je v tej sobi Bruno kot prvi predsednik vodil društvo, ki ga je sam ustanovil in ki je zdaj po njem imenovano. Tu so shranjeni predmeti in dokumenti, ki pričajo o njegovem zglednem življenju in zaradi katerih je Bruno zgled popolnega novega Italijana vsem mladim. Ohranjeni so spomini s poletov Bruna Mussolinija v Afriki, Spaniji in Grčiji in o akcijah na Sredozemskem morju. V spomin pridejo človeške besede v Ducejevi knjigi, ki jo je prebral vsak Italijan: Deloval si v vseh sportnih panogah na zemlji in na morju. Z 10 leti si bil na motociklu in z 18. si sodeloval pri prvih dirkah in si se uvrstil kot tretji s hitrostjo 130 km. Na snežnih poljanah Sestiersa si bil odličen smučar, igral si tenis in plaval si ter gojil nogomet in bokse. Med dokumenti, ki vzbujajo spomin na neustrašnega letalca, so odlikovanja, med njimi eno nemško, in orožje. Nad vsem tem je zlata kolajna. Na pisalni mizi so zapiski se in pisma z Brunovim podpisom. Ob praporu je Brunov hip kiparja De Felicea in propeler od ponesrečenega

letala. V ozadju je napis: »Tvoje geslo in tvoje tajno izročilo je bilo »Vedno naprej in vedno višje!« Duce se je dolgo pomudil v sobi med spomini na sina in je nato skupno z Vittorijem, Brunovo vdovo in Tajnikom Stranke ter drugimi zastopniki oblasti obiskal še ostale lokale društva. Ko se je vrnil v park, mladi niso mogli zadržati vnetega navdušenja v svojih srcih in so glasno vzklikali Duceju. Duce je odzdravil in nato sedel v svoj avtomobil ter se odpeljal ob viharinih manifestacijah mladine.

Med sportno mladino

Rim, 2. junija. s. Iz Fora Mussolini se je Duce podal predvečerašnjim opoldne na novi stadion na Trgu Apollodoro, kjer so se zaključevale sportne tekme v spomin Bruna in katerih se je udeležilo 5.560 atletov. Duceja je občelo, ki je napolnilo stadion, sprejelo z viharini manifestacijami. Duce je prisostvoval skupno s sinom Vittorijem, Brunovo vdovo in Tajnikom Stranke zaključnim tekmam ter je nato razdelil posebne nagrade zmagovalcem ter atletom sportnega društva Bruno Mussolini, ki so se najbolj izkazali. Med njimi je evropski šampion v boksu in 8 zmagovalec Italije. Ko je Duce zapustil stadion, mu je ljudstvo priredilo zopet velike manifestacije.

Besede in dejanja

potrjujejo neomajno odločnost Italije, da nadaljuje skupno z zavezniki borbo do končne zmage

Berlin, 2. junija. s. Komentirajoč uspehe osnega podmorniškega orožja v mesecu maju, ugotavlja berlinski tisk, da je Anglija tudi v Sredozemskem morju zaradi italijanske mornarice ter podmornic in letalstva osi popolnoma izgubila nadzorstvo nad morjem. Italija, ki jo je Churchill skušal v blaznosti odtrgati od osi, se bje izredno silo in z vsemi svojimi sredstvi ob ostrih Nemčije, kateri je ohranila najbolj odkritosrčno zvestobo. Prav večeraj, piše »Nachtausgabe«, je zunanji minister grof Ciano podčrtal, da zavezništvo med Nemčijo, Italijo in Japonsko ni osnovano na slučajnem oportunizmu, temveč na višjih interesih in idealih. Edino upanje, ki je ostalo Churchillu in Rooseveltu, je bil boljše razumevanje, toda ta je bil zopet potolčen pri Jarkovu, kjer so se dokončno razbiliti sanje Anglosasov o kakšni sovjetski zmagi, ki bi Anglosasom omogočila premagati letos krizo na morju.

S Cianovim govorom se obširno havi glasilo nemških oboroženih sil. Fašistični minister, piše »Börsen Zeitung«, je v svojem velikem govoru podčrtal osnove italijanske zunanje politike v trenutku, ko se italijanske oborožene sile pripravljajo za bodoče velike odločitve ter se bore ramo ob rami s svojimi nemškimi tovariši. Ciano je izredno jasno povedal za kaj gre. Njegove besede so tudi odgovor tistim, ki se kljub

demantjem z dejstvi oprijemajo neumnih iluzij na račun Italije in to z obupno žilavostjo človeka, ki se potaplja in se oprijemlje za rešilno bilko. Ni mogoče bolj jasno povedati tega, kar je povedal grof Ciano, da Anglija nima pričakovati od Italije drugega kot neizprosno borbo, ki jo Italija vodi s strastnim požrtvovanjem. Popolna zmaga nad Rooseveltovo plutokracijo in boljše razumevanje je za Italijo tako važen pogoj, kakor pravična prenova sveta. Borbi v Cirenaiki, zmagovite akcije italijanskih podmornic in ameriških vodah in ojačeno sodelovanje Italije v vojni proti boljševizmu podčrtavajo značilno izjavo grofa Ciana, ki kažejo nasprotne duha in duha sovražnikov, prav tako kakor v govorih voditeljev Nemčije in Japonske. Ameriški podtajnik v zunanjem ministrstvu je tudi govoril v Arlingtonu o totalnem in dokončnem iztrebljenju sovražnika in to v trenutku, ko teče Ameriki in njenim zaveznikom voda v grlo. Treba je samo primerjati čevkanje Summer Wellesa z jasnimi izjavami grofa Ciana, da se človek prepriča, kako stvari stoji. Vojna narodov trojnega pakta, je rekel Ciano, je ena sama vojna, pa naj bo fronta kjerkoli, na kateri se ti narodi merijo s sovražnikom. Zmagovita zaključitev te vojne bo zmaga vseh in bo dala izraz jutrišnjemu svetu.

Lepa manifestacija prijateljstva in zavezništva Italije in Japonske v Rimu

Isti cilji in isti ideali vežejo oba naroda v miru in vojni

Rim, 2. junija. s. Društvo prijateljev Japonske je ob zaključitvi zimskega in pomladanskega delovanja organiziralo pomembno italijansko-japonsko prireditve v Kraljevi operi. Opera je bila lepo okrašena z narodnimi znaki obeh prijateljskih in zavezniških držav in s cvetjem. Prireditve so se udeležili minister za narodno vzgojo Bottai, podtajnik v ministrstvu za korporacije Amicucci, podtajnik v ministrstvu za ljudsko kulturo Polverelli ter drugi odlični zastopniki oblasti in vojske. Navzoč je bil tudi nemški poslanik z vojaškimi atašaji ter japonski mornariški

ataše z zastopstvi diplomatskega zbora držav trojnega pakta. V ložah so bili številni italijanski in nemški ranjenci ter vojni invalidi. V Rimu bivaajo Japoneci so prišli polnoštevilno.

Manifestacija se je pričela z italijansko in japonsko himno. Po pozdravu Kralju in Cesarju ter Duceju je prvi govoril senator Aloisi, ki je prečital toplo poslanico Pistojskega vojvode, ki je pokrovitelj društva. Senator Aloisi je japonski poslanik pri Vatikanu prečital poslanico v japonsčini, v kateri je poudaril, da

Nova japonska ofenziva na Kitajskem

Operacije so se začele v nedeljo zjutraj — Prvi cilj je zavzetje Tsungja

Tokio, 2. junija. s. Poveljništvo japonskih oboroženih sil, ki operirajo v južni Kitajski, javlja, da so Japonci 31. maja ob zori pričeli z novo ofenzivo. V poročilu se navaja, da so nove enice udeležene pri operacijah. Japonske sile operirajo proti več tisoč vojakom sovražnikove vojske, ki jim poveljuje general Hanmon. Cilj ofenzive je Tsungja, strateški kraj ob reki Kišui, ki je pritok Pekijanga, 75 km severovzhodno od Kantona. Demno krilo japonskih sil prodira proti Tsungji preko gorovja, dočim se levo krilo približuje Sungji od juga. Večji del japonskih sil, ki napredujejo po cesti od Tungpe do Singkongja, so se polastile neke višine južnovzhodno od Tsungje in pritiskajo na sovražnika. Obenem z ofenzivo čet na kopnem je japonsko letalstvo v južni Kitajski bombar-

diralo vrsto sovražnikovih položajev, vzdolž reke Peh in olajševalo pohod čet ter jih obvelčalo o kretanju sovražnika.

S fronte v Šansiju, 2. jun. s. Izbrane japonske enice naglo napredujejo proti Kulingsanu, potem ko so poglnele v beg dne 29. maja ob hudem deževju ostanke sovražnika, ki se je še upiral v prednjih postojankah. Medtem je neki drug oddelk Japoncev porazil sovražne sile pri Hokoiku, 2 km severovzhodno od Cijangjana.

Organizacija japonskega letalstva

Tokio, 2. junija. s. Vojno ministrstvo je objavilo, da je bil general Takeo Ando imenovan za šefa glavnega stana letalstva pri vojski, ki je bil nedavno ustanovljen.

Vojna na morju

Berlin, 2. jun. s. Od pričetka vojne do večerja sta nemška mornarica in letalstvo potopila po poluradnih informacijah 17 milijonov 784.353 ton ameriškega in angleškega brodogoja. Tu niso vštete domnevno potopljene ladje in ladije, ki so se potopile, ko so zalede ob mine. V vodah Amerike so nemške podmornice potopile 2.237.300 ton sovražnega brodogoja.

Berlin, 2. junija. s. Tudi večeraj zjutraj so dnevniki posvetili komentarje novi zmagi, ki je bila naznanjena s posebnim poročilom o potopitvi 22 sovražnih ladij s skupno 106.800 tonami. »Völkischer Beobachter« in »Montagpost« poudarjata, da je s tem izredno budnim udarcem sovražnemu trgovinskemu brodogoju v vodah zapadnega Atlantika prav ob obletnici bitke pri Skageraku poskočilo število potopitev v maju kar na 767.400 ton. »Zwölfuhrblatt« komentira dogodek in pripominja, da je borba na morju v temnem in naravnostnem stiku z borbo na celnici. Glede tega navaja nemški list besede vojaškega sodelavca lista »Evening Standard«, da se osne podmornice bore na fronti pri Harkovu, kajti podmorniška vojna osl proti angloameriškim konvojem grozi z ohromljenjem akcij na kopnih frontah.

Potopljena najmodernejša angleška križarka

Rim, 2. jun. s. Angleška admiralteta javlja, da je bila potopljena angleška križarka »Trinidad«, ki je bila najmodernejša edinka, kajti spuščena je bila v morje leta 1938. Križarka je bila oborožena z 12 topovi po 152 mm, 8 topovi po 102 mm in 16 topovi po 40 mm ter s 6 torpednimi cevmi. Nosila je na krovu tri letala ter je pripadala razredu »Fiji«.

Brazilijski parnik torpediran

Buenos Aires, 2. jun. s. Ameriško vojno ministrstvo javlja, da je bil v Karibskem morju torpediran neki brazilijski tovorni parnik srednje tonaže. Brodolomci so bili izkrcani v nekem pristanišču ob severni obali.

Inseriraj u „Slov. Narodu“

Bežigrad — begov grad, turška jama

in druge bežigradske zanimivosti — Tudi Bežigrad ima zanimivo zgodovino, čeprav je najmlajši ljubljanski okraj

Ljubljana, 1. junija. Nekateri trde, da naš Bežigrad sploh ni ma zgodovine, odnosno, da se njegova zgodovina šele začne. V resnici celo pred leti nismo niti govorili o Bežigradu, ker smo poznali samo naselje za Bežigradom. Tedaj še ni bilo mestnega okraja, ki bi ga zavestno imenovali Bežigrad ali kako drugače, kjer je zdaj ne le tako zvan, temveč pravi bežigradski okraj. V prvem članku o Bežigradu smo tudi naznačili vsaj približno bežigradske meje. Okraj je torej nastal šele v sedanosti, zato bi se pa tudi njegova zgodovina komaj začela. Vendar se bežigradski okraj razprostira na zgodovinskih tleh, čeprav nima samo zveze z zgodovino davnih dni.

Začetek bežigradske zgodovine

Kdor bi hotel napisati natančno zgodovino Bežigrada, ni nikakor ne smel prezreti ene najstarejših bežigradskih hiš nasproti Sv. Kristofa. Zgodovina te hiše je v zvezi z nastankom imena okraja. Še vedno ni ugotovljeno, s vso zanesljivostjo, kako je hiša, ki se imenuje Bežigrad, dobila svoje ime. Stala je že, ko je bila njena okolica še povsem neobdelana. Še pred desetletji je bil konec Ljubljane na severni strani že pri »Evropi«. Od »Evrope« do prvih vasi na Ljubljanskem polju ni bilo skoraj nobenega poslopja, če izvzamemo poslopja Strojnih tovarov in livarn in hranišniške hiše. Hiša nasproti pokopališču cerkve je baje dobila svoje ime že v starih časih. Zgodovinsko ni dognano, kako je nastalo ime Bežigrad. Verjetno je, da je hiša dobila svoje ime, vsaj, kar se tiče končne besede, po nekem gradu kot njegova pristava. Težko je pa ugotoviti, iz česa izvira začetek besede — »beži«. Nekateri razlagajo so vsaj zabavne, če ne zanimive. Tako nekateri trde, da »Bežigrad« spominja na Turke. To se pravi, da moramo v začetku besede iskati turškega besedja. ... Po ljudski govorici, da ne rečemo po izročilu, je ime Bežigrad nastalo po turškem poveljniku, begu. Toda, kako bi naš Turki zašli tja? Razlaga bi se zdelo verjetnejša, če bi bila hiša res že več stoletij stara. Sicer ne vemo, kdaj je bila sezidana in je vsaj verjetno, da je tam v »turških časih«, to se pravi, ko so Turki napadali tudi Ljubljano in ropali v ljubljanski okolici, že stala neka hiša, ki pa najbrž ni bila niti podobna sedanji. Po drugi, še bolj zabavni razlagi, je ime Bežigrad splošno turško, ki niso mogli zavzeti grad nastalo, češ da so se Ljubljančani Ljubljane in so morali bežati. ... Zakaj bi pa morala biti beseda »beži« kot glagol v zvezi prav s Turki, je težje povedati. Bodi kakor koli, pri tej hiši se vsaj začenja zgodovina imena bežigradskega okraja, zato omenjamo hišo, podobno nekaterim drugim podobnim ljubljanskim starim stanovanjskim hišam, ki jih Ljubljančani imenujejo zasmehljivo — »bahji grad«. Morda bi se kdo zavezal celo za to etimologijo, da je Bežigrad nastal iz bahjega gradu. ... Sicer bi pa ne bila mnogo slabša tudi razlaga: ko so ljudje videli to hišo, ki je veljala za grad, so vzklíkali: »Beži, beži, grad!« V resnici je pa hiša vsaj tako velika, da zasluži skoraj ime grad brez dodatka »beži«.

Bogata zgodovinska tla

Čudno se zdi, da je na tako bogatih zgodovinskih tleh nastalo naselje šele v novem času. Skozi sedanji Bežigrad je v davnini držala prastara prometna pot, ki jo zgodovinarji imenujejo jantarsko cesto. Jantarska cesta je držala od Baltskega morja proti Adriatiku. Po nji so dovažali dragoceni jantar v južne pokrajine. V predzgodovinski dobi se je človek izogibal večjih odprtih ravnin in se je naseljeval le ob njihovih robu, kjer se je čutil bolj varnega. Zaradi tega tudi ne najdemo ostankov predzgodovinskih naselij na Ljubljanskem polju. Kljub temu je pa čez Ljubljansko polje držala pomembna cesta. Če jo imenujemo jantarsko cesto, pa moramo vendar vedeti, da so po nji potovali tudi trgovci z drugim blagom, ne le z jantarjem, in da je bila zelo važna vojaška pot. Zgodovinarji nam pripovedujejo, da so Rimljani ustanovili svoj legijski tabor med Rožnikom in gričem, ki ga dandanes imenujemo Grad, 16. leta pr. Kr. Emona se je imenovala po ilirski naselbini na vzhodni dandanašnja Gradu. V nji je bilo taborišče, pomembna vojaška postojanka, ki je zapirala važno cesto, zvezo med severnimi in južnimi pokrajinami. Ljubljansko polje je mejilo na območje Emona. Zakaj se tedaj na njem ni razvilo naselje? Rimska legija Apollinaris je prezimovala v svojem taboru v Emoni, sicer je pa vojaštvo po tedanji taktiki — kakor piše dr. Balduin Saria — stražilo poletne mesece na sami meji, najprej na Dravi in pozneje na Donavi. Rimsko vojaštvo je nestetokrat ko-

rakalo po cesti, ki je dandanes osrednja prometna žila ne le Bežigrada, temveč tudi Ljubljane. — Pri rimljanskih mestih so imeli ob cestah, ki so držale iz mesta, pokopališča. Rimljani niso poznali skupnih pokopališč, oddaljenih od naselij. Mrtve so pokopavali ob cestah. Odlučnejše pokopnike so pokopavali tik ob cesti, preprosteje pa bolj v ozadju. Ob cesti, ki je držala iz Emona proti severu so se tudi vstili številni grobovi. Največ jih je bilo na notranji strani železnice, vendar so se vrtili še na ozemlju sedanjega Bežigrada. Na stare rimljanske grobove nas spominja ime Ajdovščina, ki je zdaj že v mestnem središču. Ime Ajdovščina je baje nastalo po »ajdi« in na Ajdovščini so našli številne »ajdovske« grobove. Čeprav je bil na ozemlju sedanjega Bežigrada že konec emonskih grobov, so vendar tudi bežigradska tla bogata na zgodovinskih izkopninah. Že l. 1872, ko so povečali pokopališče pri Sv. Kristofu, so našli rimske kamnite sarkofage, pa tudi grobove iz opeke, žare, svetilke in razne druge starinske predmete. Posebno pomembne izkopnine so izkopali l. 1928, ko so na železniškem zemljišču med Dunajsko in Vilharjevo cesto polagali vodovodne cevi in v letih 1931 in 1932, ko so kopali jarek za zbiralni kanal na tedanji Tyrševi cesti. L. 1928 so odkrili okrog 20 grobov, v letih 1931 in 1932 pa 58. Rimski grobovi baje segajo do Linhartove ceste.

Iz zgodovinske cerkve sv. Kristofa

Tudi zgodovina cerkve sv. Kristofa spada v bežigradske zgodovine. Na kraju sedanje stare cerkve je bilo svetišče že najmanj v 15. stoletju. Prvič je bila cerkev, ki je bila posvečena sv. Kristofu, omenjena l. 1497. Omenja jo že Valvasor, in sicer kot podružnico šentpetrske župnije. Ob neki priliki smo že omenili, ko smo pisali o tako zvanem turški jami, ki je bila na kraju poznejše povečane pokopališča, da je bila iz stolnice k Sv. Kristofu vsaki velikonočni ponedeljek velika procesija. Mimogrede naj omenimo, da so kraj ob cerkvi sv. Kristofa imenovali v starih časih »Hergruben«. Nastanek tega imena so si nekaj časa razlagali iz Hergruben, češ da je ime nastalo po Turkih, ki so tam taborili, ko so oblegali Ljubljano. Pravilna razlaga je pa, da je ime nastalo iz Hergruben, ki pa tudi nima nič skupnega z »gospodom«. Besedo »hern« je treba izvajati iz latinske besede harena ali arena v pomenu pesek

Pred sodiščem je hotel veljati za duševno bolnega,

v svoji trgovini pa je naročil uslužbencem, naj preprostejšim kupcem zaračunajo blago dražje, kakor je dopustno po maksimalnem ceniku

Ljubljana, 2. junija. Razprave zaradi prestopkov po uredbi o cenah so zadnje čase vedno bolj redke. Včeraj pa sta se vršili dve, od katerih je bila zlasti prva zanimiva in značilna za miselnost nekaterih trgovcev. Obe je vodil sodnik poedinec s. o. s. Sporn, obtoženo pa je zastopal državni tožilek Sever. Kot prva sta na zatožni klopi sedla 68letni trgovec iz Dravlj Ivan K. in njegova trgovska pomočnica 22letna Josipina K. Prvi obtoženec je bil zaradi enakega prestopa pred časom že kaznovan na 12 dni zaporu in 250 lir denarne kazni, medtem ko drugoobtoženka doslej še ni bila kaznovana. Obtožnica je tokrat bremenila prvoobtoženca dveh prestopkov, in sicer, da je prodal pol kilograma fižolice po 10.90 ure namesto po 4.60, kakor je določal maksimalni cenik, obenem pa tudi, da je zahteval višjo ceno, kakor je bila predpisana, za ciklorijo in Kneipovo kavo. Pri prvem prestopku je bila udeležena tudi drugoobtoženka. Prvoobtoženec je na vprašanje, ali se čuti krivega, odgovoril, da ne more biti odgovoren za oba prestopka, češ da je živčno bolan, da se mu vedno meša in da delajo kalkulacije največkrat njegovi pomočniki. Trdil je, da ima poapnežne možganskih žil in da ni sposoben za vodstvo trgovine, zlasti ne v dandanašnjih dneh, ko dan za dnem izhajajo novi predpisi in se menja cene. Ta zagovor se je strinjal z mnenjem zdravnika psihiatra, ki je izjavil, da je obtoženčeva misel defektna, da mu nedostaja uvidenosti in razsodnosti. Novi predpisi so zanj pretežko breme. Psihater mu je svetoval, naj opusti trgovino in naj gre na deželo. Vendar je obtoženec po vsem svojem nastopu in zagovoru napravil vtis povsem normalnega človeka, popolnoma odgovornega za svoja dejanja. Ker se je državni tožilek protivil njegovemu predlogu, da bi ga sodišče dalo preiskati po psihiatru, je sodnik sklenil, da se njegov predlog zavrne, ker ni

ali prod. Nemci so tako sestavili besedo Hergrube, kar pomeni toliko kakor gramoznica. — Prva cerkev je bila zidana v gotičnem slogu. L. 1700 so jo podrli, ker je bila že zelo razpadla in l. 1703 so sezidali drugo, odnosno delno prezidali prvo. Znano je, da so v starih časih pokopavali mrtve ob cerkvah. Jožef II. je to prepovedal, zato so morali tudi opustiti staro pokopališče ob šentpetrski cerkvi. Prostor za novo pokopališče so izbrali pri cerkvi sv. Kristofa, saj je bil tedaj daleč od mesta. Novo pokopališče je bilo blagoslovljeno 3. maja l. 1779. L. 1906 je pa mesto začelo segati do pokopališča pri Sv. Kristofu, zato so morali najti zopet drugi prostor; za novo pokopališče so kupili pri Sv. Križu 116.180 m² zemlje. Novo pokopališče je bilo blagoslovljeno 27. aprila l. 1906. 1. maja istega leta so pa začeli tam pokopavati. — K starim cerkvam sv. Kristofa so prizidali župno cerkev sv. Cirila in Metoda; bila je blagoslovljena 1. julija l. 1934.

Ko je bila mitnica še pri sv. Kristofu

Pred polstoletjem je bila nasproti cerkve sv. Kristofa še mitnica, kajti tam je bil šele vstop v mesto. Kdo je tedaj mislil, da se bo mestno središče začelo premikati tako naglo proti ozemlju sedanjega Bežigrada in da se bo Ljubljana raztegnila skoraj do Save! Tedaj so se vrstile ob Dunajski cesti še značilne voziščne gostilne. Med nje je treba tudi šteti znano gostilno »Pri ruskem carju«. Nasproti cerkve sv. Kristofa je bila gostilna »Pri Petercu«, ustanovljena l. 1861. V nji so se radi ustavljali vozniki, ko so imeli opravka na mitnici. Tudi meščani so pogosto zavili tja na pogrebščino. Okolica je bila še divjška, saj ni bilo do Ježice skoraj nobene hiše. L. 1889 so pa začeli zidati na ozemlju sedanjega Bežigrada prvo stanovanjsko kolonijo. Zidala jo je Kranjska hranišnica, zato se tudi ulica imenuje »Hranišniška«. Kolonija ima 12 hiš. V nji so se naselile same nemške družine in so tam ostale, če že niso izumrle, do novejšega časa. — Kdor bo pisal zgodovino Bežigrada, tudi ne bo smel pozabiti topniške vojašnice, ki so jo začeli zidati l. 1901. — Vsa druga pomembnejša bežigradska poslopja, ki jih nismo omenili ob tej priliki, so novejša in morda bomo povedali še kaj o njih ob drugi priliki.

terem sta imeli obtoženki le 8 odnosno 14 % dobička. Glede prikrivanja testenin mila, kave in čaja pri drugoobtoženki se je ugotovilo, da količine niso bile znatne in celo po izjavi krajevne prehranjevalnega urada primerne za številno njeno družino. Na podlagi teh ugotovitev je sodnik po § 280. k. p. obe obtoženki oprostil.

Iz pokrajine Trieste

— Otvoritev spomladanske sezone konjskih dirk pod Montebellom. V soboto so v Triestu na dirkališču pod Montebellom otvorili letošnjo spomladansko sezono konjskih dirk. Otvoritevna prireditev je uspešno potekla v pogledu obiska kakor po napetem poteku številno zasledenih dirk. Dirke so se ponovile tudi v nedeljo. — Plemenito dejanje uboge delavke. Delavka Valeria Antonini je v soboto našla v ulici Settefontane šest krušnih nakaznic veljavnih za junij, na katerih je bilo napisano ime neke družine. Kljub temu, da je sama uboga in ima številno

družino, so se ji zašle ubogi ljudje in takoj je polskala njihovo stanovanje. Da so bili izredno veselo presenečeni, nam ni treba še posebej poudarjati, saj bi ostali ves mesec brez kruha, če bi nakaznice prišle v roke nepoštenemu najditelju. Trietski prehranjevalni urad namreč ne izdaja duplikatov in primeru, ko nekdo nakaznico izgubi. Njihovo veselje in iskrena zahvala sta bili plemeniti in pošteni delavki najprijetnejša nagrada. — Kača je piliča otroka. V bolnišnico Kraljice Helene v Triestu so v soboto pripeljali 11letnega dečka Santa Olema iz Povecchia v začetnem stanju zastrupljenja. Dečka je v bližini njegovega doma piliča kača v desno kleno.

Drugo žrtev neurja so našli. V nedeljo popoldne so v čisti morski vodi ob pomolu v pristanišču »Vojvode Aostskega« zagledali truplo 76letnega upokojenca Domenica Vascotta. Pogrešali so ga od neurja, ki se je zneslo 22. maja na Triestu in o katerem smo tudi mi poročali. Truplo so prepeljali v mrtvašnico bolnišnice zaradi sodnega oglada.

Začasna vojna doklada

bivšim jugoslovanskim civilnim nameščencem

Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino odreja na podlagi št. 3. kr. ukaza z dne 3. maja 1941-XX št. 291, smatrajoč za potrebno, da se izvede revizija prejemkov bivšega jugoslovanskega osebja po naredbah z dne 5. julija 1941-XX št. 60 in z dne 25. januarja 1942-XX št. 9 in glede na zadevne predpise ministrstva za finance, glavnega državnega računovodstva, po dopisu z dne 31. marca 1942-XX št. XVII-252.282:

Cl. 1. Priboljški, dovoljeni z naredbama z dne 5. julija 1941-XX št. 60 in z dne 25. januarja 1942-XX št. 9 uradnikom in uslužbencem bivše jugoslovanske države, bivše dravske banovine in drugih javnih oblastev in poldržavnih ustanov, se nadomestujejo z začasno vojno doklado v tej višini:

a) 30% od 1. julija 1941-XX do 30. novembra 1941-XX,

b) 43% od 1. decembra 1941-XX do 31. decembra 1942-XXI.

Cl. 2. Ta začasna vojna doklada se odmerja po mesečnih kosmatih prejemkih, kakršni so bili dne 30. junija 1941-XX kot plača, položajna doklada, osebna in rodbinska draginska doklada ali podobne doklade. V 43% ni dokladi od 1. decembra 1941 je od tega dne dalje vsteta prejšnja 30% na doklado. Vse druge morda pripadajoče doklade, kakor funkcijska doklada, stanovanjska doklada, doklada za obleko itd., ostanejo nespremenjene po višini z dne 30. junija 1941-XX.

Cl. 3. Začasna vojna doklada po tej naredbi se uporablja tudi glede doklad, ki jih dobiva duhovništvo iz proračuna tega Visokega komisariata, ustrezajočih dokla-

dam civilnega osebja iz prvega odstavka prednjega člena 2.

Cl. 4. Začasna vojna doklada ni upoštevna za odmero pokojnine in se od nje odbija po državni odtegljaji za pokojnino ne upoštevanih prejemkov.

Cl. 5. Nakazovalni uradi (finančno ravnanstvo, monopolna uprava itd.) morajo poslati Visokemu komisariatu za Ljubljansko pokrajino sumarni izkaz o upravljanem osebju, iz katerega izkaza morajo biti po posebnih stolpcih razvidni za vsako zvanje, položajno skupino, stopnjo itd. število upravljanih nameščenec, mesečni znesek vseh stalnih prejemkov, veljavni na dan 30. junija 1941-XX, v dinarjih, njih skupni znesek, ustreznih zneskov v lirah, skupni znesek prejemkov, ki so osnova za odmero začasne vojne doklade, v dinarjih in lirah, začasna od 1. julija 1941-XX in od 1. decembra 1941-XX dovoljena vojna doklada. Posamezni stolpci se morajo seštetati. Ti izkazi se morajo predložiti najkasneje v 60 dneh kar stopi ta naredba v veljavo.

Cl. 6. S to naredbo določeni poviški se smejo uporabiti po sklepu pristojnih organov na osebe občin ter javnopravnih ustanov in zavodov, če niso prejeli urejeni s kolektivno pogodbo. Prepoveduje se pa določiti temu osebju višje priboljške nego so določeni s to naredbo. Morebitne določbe službenih pragmatik, ki bi nasprotovale tej naredbi, se razveljavljajo.

Cl. 7. Ta naredba stopi v veljavo z dnem objave v Službenem listu za Ljubljansko pokrajino.

Ljubljana, 26. maja 1942-XX.

Visoki komisar Emilio Grazioli

Zatamnitev od 22. do 4.30

Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino odreja glede na svoji naredbi z dne 6. junija 1941-XX št. 42 in z dne 11. maja 1942-XX št. 86 in smatrajoč za potrebno, da se določi nov čas za zatamnitev:

Cl. 1. Do nove odredbe se morajo upoštevati predpisi o zatamnitvi od 22. do 4.30 ure.

Cl. 2. Drugi predpisi, ki jih obsega naredba z dne 6. junija 1941-XX št. 42, se ne spremenijo.

Cl. 3. Ta naredba stopi takoj v veljavo in se objavi v Službenem listu za Ljubljansko pokrajino.

Ljubljana, 1. junija 1942-XX.

Visoki komisar Emilio Grazioli

S Spodnje Stajerske

— Težka nesreča pri delu. V neki tovarni v Tezenu pri Mariboru je bil zaposlen 15letni ključavničarski vajenec Fran Brumec iz Fragerskega. Med delom mu je odletel drobec železa v levo oko, na katero bo najbrže oslepel. Fanta so prepeljali v bolnico.

— Vpisovanje v višje šole. Do 20. junija bo na Spod. Stajerskem vpisovanje v višje šole. Roditelji, ki hočejo poslati svoje otroke v višje šole, morajo vložiti prošnje za prepustitev otrok k sprejemnemu izpitu. Prošnji je treba priložiti potrdilo o državljanstvu, na Spod. Stajerskem člansko izkaznico Stajerskega Heimabunda. Sprejemni izpiti bodo 29. junija.

— Prestop meje med Nemčijo in Italijo na Spod. Stajerskem. V uradnem listu je bila objavljena naredba šefa civilne uprave o prestopu meje iz Spod. Stajerske v Italijo. Prestop je dovoljen samo v Cerkljah ob Krki in zahtevajo se veljavne izkaznice. Običajni prestop meje po opravičilih ni dovoljen. Nemške obmejne straže imajo nalog v primeru nedovoljenega prestopa meje takoj uporabiti strelno orožje.

— Pospeševanje živinoreje v Mariboru. Da bi se povzdignila živinoreja je kupilo mesto Maribor več plemenitih bikov simentalce pasme. V bodoče bodo smeli čemotvalci voditi krave samo k plemenitkim bikom.

Pojasnila k racionirani prodaji tekstilnih izdelkov

V naslednjem prinašamo nadaljnja pojasnila k racionirani prodaji tekstilnih izdelkov po okrožni Visokega komisariata št. 30/154:

Blago, imenovano žepno platno, je racionirano in spada pod točko 3 tabele V kakor ostalo blago za podlogo.

Dobi čista teža inventariziranih količin. Tkanine za grafično in knjigovodsko stroko, ki se prodajajo v trdem stanju, se smatrajo, da so namenjene tehnični robi in torej niso racionirane.

Tipizirano mornarsko in modro tekstilno blago, ki se uporablja za delovne halje, se ne prišteva med blago za podlogo, temveč je uvrščeno med »ostale tkanine« (poletne vrste) po postavki V/2. V isto postavko so uvrščene tkanine za delovne plašče nad 100 cm v teži preko 200 g (12 točk za tekoči meter).

Tipizirana tkanina D-20 »zajčja koža« za izdelovanje zaves spada med tkanine za hišno perilo po postavki V/7.

Bluze s kratkimi rokavi, imenovane ka-

zak, se smatrajo kot jopiči in spadajo pod postavko I/2 B. Tkanina »drilica«, ki se uporablja za notranjo podlogo pri konfekciji srajc, se uvršča med tkanine za telesno perilo po postavki V/4 (3 točke na tekoči meter).

Prodaja sukanca se mora vršiti na čisto težo, ker je veljavno, da sukanec prodajajo, priznajo 60% znižanje kosmate teže naznanjene po inventarju, da se tako

Beležnica

KOLENDAR

Danes: Torek, 2. junija: Marcellin, Erasm.

DANASJNE PRIREDITVE

Kino Matica: Pia Tolomejska

Kino Sloga: Vzhodno Jave

Kino Union: Kapitan Fracassa

Razstava Omersa-Putirja v Galeriji

Obersnel na Gospodarski cesti

Umetnostna razstava Franca Gorišeta

in Milhe Maieša v Jakopičevem paviljonu

DEZURNE LEKARNE

Danes: Dr. Piccoli, Tyrševa cesta 6, Ho-

čvar, Celovška cesta 62, Gartner, Mo-

ste — Zaloška cesta 47.

—lj Občni zbor Muzejskega društva za

Slovenijo v Ljubljani se bo vršil z običajnim dnevnim redom prihodnji torek 9.

junija 1942 ob pol 6. popoldne v čitalnični

dvorani Narodnega muzeja.

Iz pokrajine Gorizia

— Nov urnik za zatamnitev. Kakor v Trietski pokrajini, je tudi v Gorizijski stopil v soboto v veljavo nov urnik za zatamnitev. Do nadaljnjega morajo biti zatamnitevni ukrepi izvajani od 22. zvečer do 4.30 zjutraj.

Pozor pri obiranju lipovega cvetja!

Kakor vemo, daje lipa čebelar obilo

obnožine in medu. Prav tako že od nekdaj ljudje obirajo lipovo cvetje, ki daje dober in zdravilen čaj. Zaradi pomanjkanja inozemskih čajev bodo ljudje obiranje lipovega cvetja gotovo podvojili, ker ga ne bodo nabirali samo zase, ampak tudi za kupčijo.

Obiranju cvetja ne ugovarjamo, ako bi se dolo vršilo pravilno. Toda obiralci lo-mijo odročne veje, da jih morejo lažje obirati. Tako pustošijo drevesa, ki se leto za letom manjšajo, namesto, da bi se večala. Naš znameniti čebelar Anton Janša je rekel: »Jaz ne končam nobene čebele zaradi medu in voska, ampak jih ohranim živ in zdrave zato, da mi nosijo drugo leto zopet vosek in med.« Obiralci lipovega cvetja naj prilagodijo te tehnike beseda svojemu delu in rečejo: »Jaz ne odloim pri obiranju cvetja nobene veje zaradi cvetja, ampak jih pustim rasti zato, da mi bodo dale drugo leto zopet dovolj koristnega cvetja!«

V DRUŽBI

V družbi nanese pogovor na sportne prireditve, rekorde in temu podobno. Nekli samozvestni mladenič pravi: — Vse, česar ne more storiti kdo izmed vas, lahko storim jaz.

Takoj se oglasi nekdo, rekoč: — O, hvala lepa, jaz ne morem poravnati svojega računa.

Lahko se zgodi

Alcibiades Kokoškin je fiziognomik. In ker zna brati z obrazov svojih soljudi, kakor znajo pač brati ti soljuje iz dnevnika, razbere Alcibiades iz fiziognomij ljudi marsikaj in kuje iz tega svoj dobiček.

Alcibiades je namreč čarovnik, a uspeh marsikaterega presenetljivega eksperimenta ni odvisen samo od spretnih čarovniških rok, temveč tudi od tega, da-li je sposoben napraviti iz svojih gledalcev več ali manj prostovoljne pomočnike. A baš prostovoljen pomočnik pomeni zanesljiv uspeh.

Tako se čara Alcibiades skozi življenje, pod njegovimi spretnimi rokami izginjajo kuni in se izpreminjajo v cvrtnjak, iz ene steklenice mu teče pet različnih likerjev, začarati tudi zna občinstvo in sebi pričara tako lepo mesečno plačo v mošnjček.

Nekoga dne sedi Alcibiades v tramvaju in misli na večerno prestavo — še nikoli ni bil v tem mestecu, nervozen je pa pred vsako premiero in minogrede proučuje obraz nasproti sedečega moža, ki žveči okrogrek cigare.

Odkrit značaj, si misli Alcibiades mož, ki mu lahko človek zaupa. Tako odkritih in poštenih pogledov sem videl še malo. Nekoliko nazaj pomaknjena brada izdaja človeka mehke volje, ki mu zelo lahko...

Alcibiades nastroji sluh, ko pravi mož s cigaro sprevodniku bruskoč v zadregi po hišnem žepu:

— No, kaj takega, denar sem pozabil doma. Moral bom pač izstopiti na prihodnji postaji.

— Tega ne boste storili, — pravi Alcibiades prijazno. — Dovolili mi boste plačati za vas vojni listek.

Alcibiades plača vojni listek, sprevodnih odide in mož s cigarnim ogorkom pravi v zadregi:

— Zdaj — to je pa res — sam ne vem, kako bi se vam zahvalil...

— Ni vredno govoriti o tem, — odgovori Alcibiades, — toda če mi hočete storiti uslugo, pridite drevi v varijete Trianon. Evo vam vstopnico. Lepo mesto v prvi vrsti na galeriji.

— Kaj, vstopnico mi podarite? — pravi mož žarečega obraza. — To ni mogoče!

— Gotovo se boste dobro zahvalili! — Alcibiades odkloni vsako zahvalo. — Samo eno prošnjo imam. Evo, tu je petdesetlirski bankovec, spravite ga v žep svojega telovnika in pustite ga tam, dokler ga ne bom zahteval nazaj... Tako, dragi gospod — zdaj pa na svidenje, drevi...

Plaskanje je zadonelo, ko je ujel Alcibiades šopke duhtečih rož iz zraka, ko je potegnil razrezane svilene žepne robce nedotaknjene zopet iz cilindra in začel akvarij z zlatimi ribicami, da je brez sledu izginil.

— Zdaj pa, gospoda moja, — je dejal Alcibiades in se ozrl na galerijo, kjer je

mož iz tramvaja na vse pretege pleskal, — zdaj mi pa dajte, prosim, petdesetlirski bankovec. Hvala, mladi gospod, prosim, pridite na oder. — Alcibiades je pomagal čez ograjo mlad

Prvi uspehi letošnjega vrtnarstva

Ugodne posledice lepega majniškega vremena se že kažejo — Meščani ves prosti čas na vrtovih

Ljubljana, 1. junija. — Se mnogo premalo pišemo o vrtnarstvu, to se pravi o udeleževanju naših meščanov na vrtovih in njivah — spričo tega, koliko ljudi je obdelovalo zemljo. Zdi se, da pa tudi že lahko povedati marsikaj o dosežkih naših uspešnih obdelovalcev zemlje. Že prejšnja leta so nekateri začeli napovedovati, kakšna bo letina, čim je skopnel sneg. Zdi pa imajo še mnogo več povoda, da govorijo o dobri letini. V resnici so imeli prav, kakor lani maja. Vreme je bilo doslej izredno ugodno, kakršnega v Ljubljani sploh ne poznamo. Nekateri so začeli govoriti celo o suši. Toda suša ne more škodovati na naših vrtovih, ker marljivo zalivamo.

V začetku meseca smo se upravičeno bali, da bo hladno vreme zadržalo rast kakor lani in da bo zaradi tega zopet slaba letina. Kljub temu so mnogi meščani, ki so dobili pozno zemljo, pogumno kopali in sadili, čeprav je bilo za nekatere pridelke prepozno. Nekateri so celo še prejšnji teden sadili krompir, tudi mestna občina je doslej še vedno delala semenski krompir. Če bi bilo letos tako hladno in deževno vreme kakor lani, bi bilo zdaj zelo tvegano saditi krompir, ker bi ne mogel dozoreti kakor ga ni mnogo dozorelo lani.

Potem je pa nenadno prišlo do vremenskega preverta; začeli so se vrtiti sami sončni dnevi. Že čez teden se je zemlja dobro ogreela in začeli so se goditi pravi vrtnarski čudeži. Rastline so pogostjele in na zemlji, če je dovoljeno pretrgavanje — tako rekoč izpod rok sežalec. Tisti, ki so začeli saditi grah že v prvi polovici aprila in ki so sadili pesa, zelje, salato itd. celo ob koncu marca, so se dolgo bali slane in pomoči so na razne načine pokrivali rastline. Potem je se sčelo in vse pokrivalo ni mnogo zaleglo. Vendar aprilska slana in sneg nista napravila posebno velike škode. Rastline, ki so bile posajene prej, so rastle tem hitreje, čim se je ogrelo. Tako vidimo zdaj že na mnogih vrtovih grah v najlepšem cvetju. Zgodnje zelje je že začelo delati glave. Precej je tudi zelene kolerabe; z njo se ne ponašajo le trnovske zelenjadnice, ki so jo začele prodajati na trgu prejšnji tržni dan, tudi nekateri amaterji ali diletanti med meščanskimi vrtnarji in zelenjadarji lahko z veseljem pokažejo na svoje prve letošnje pridelke. Zdi, ko vse tako naglo raste na vrtovih, od salate, graha, do fižola in krompirja, delamo se s tem večjim veseljem in posvečamo ves prosti čas vrtnarstvu. Zdi se, da pa tudi največ de-

la. Tisti, ki so sadili bolj zgodaj krompir, morajo zdaj že okopavati, posamezni so pa zgodnji krompir tudi osipali. Čas je tudi že za okopavanje fižola, ki zadnje čase posebno naglo rase. Lani je bil ob tem času še mnogo manjši, pa tudi škodljivci so ga bolj napadali. Nekateri se čudijo, da pride zdaj fižol iz zemlje že čez teden dni, medtem ko je lani pogostjele do tri tedne. Dela je res vsak dan dovolj, četudi imaš le vrtnice, in če delaš z veseljem. Če ni drugega dela, se ti pa ponuja plevel. Tudi plevelu prija sedanje toplo vreme, tako da lahko plevel dan za dnem: medtem ko oplevš gredico na tem koncu, ti pa že zraste plevel na drugem kraju.

S skrbjo opazujemo na vrtovih, če bodo tudi letos začeli svoje uničevalno delo škodljivci, ki so bili lani tako »agilni«. Lani ob tem času so začeli delati veliko škodo na fižolu polži. Marsikje so sproti ogrizli ves fižol, kolikor ga je prilezlo iz zemlje. Če ga je še kaj ostalo, so ga obdelavali potem, dokler niso »rasle« na njivah same preklje. Obupani pridelovalci so dosajali vedno znova fižol ter kupovali drago seme — bilo je pa vse zaman. Pridelka ni bilo niti toliko, kolikor so porabili semena. Lani je pa bilo tudi mnogo listnih uši, ki so napadale vseprek, ne le fižol. Veliko škodo so napravile tudi na paradiznikih. Uničevalna sredstva niso mnogo zalegla. Prišločile so nam pa na pomoč pikapolonice, ki so zelo koristne živalce. Lani so se silno razmnožile in nekateri so jih zamenjvali s kolcradskim hroščem, največjim uničevalcem krompirja, zato so uničevali bube.

Doslej je bilo, kakor rečeno, v primeri z lanskim pomladjo, še malo škodljivcev na vrtovih. Opazili smo pa tu in tam, da so fižol začele napadati zelo male rumene uši, mnogo manjše od črnih. Listi fižola, napadeni od teh uši, začno veneti in se zvijajo na noter. Nekateri so začeli preganjati uši s škropilci, vendar še ni mogoče reči, kakšen bo uspeh. Zopet drugi so odstranili uši in kratkoma izpulili ter obdržali uši usipano rastlino, da bi se zalega. Ne širila na zdrave rastline. Potem dosajajo fižol. Zelenjavo, zlasti kapusnice, pa tudi paradiznike, napadajo zdaj precej boljše, vendar doslej še ni bilo večje škode. Rastline so se pod vplivom dosežanega lepega ter toplega vremena zelo okrepile, tako da jim škodljivci ne morejo lahko do živega.

Upanje, da bodo meščani tudi poslej zahajali na svoje vrtove in njivice, ponosni na uspehe svojega dela ter da bo letos res boljša letina kakor lani.

DNEVNE VESTI

— 4626 posojil novoporočenec v februarju. Iz Rima poročajo, da je bilo v februarju dovoljenih 4626 posojil novoporočenecem v skupnem znesku 5.773.450 lire. Od začetka do letošnjega 28. februarja so skupno prejeli 206.396 posojil za skupni znesek 327.717.755 lire posojil.

— Obisk belgarskih industrij v Rimu. Na povabilo italijanske industrijske zveze so prispeli v Italijo odposlanci belgarske industrije. Gostje so bili v soboto sprejeti pri ministru za valute in devize Riccardiju, pod vodstvom predsednika italijanske industrijske zveze prof. Ballele. Kasneje je belgarsko odposlanstvo sprejel tudi korporacijski minister Ricci.

— Zaključek spomladanske sezone simfoničnih koncertov na Scali v Milanu. V soboto so na milanski Scali zaključili z osmim simfoničnim koncertom, na katerem je sodeloval tudi znani pianist Edwin Fischer, letošnji spomladanski sezono simfoničnih koncertov. Prirejeno je bilo skupno osem koncertov, ki jim je prisostvovalo 21.989 poslušalcev. Povprečno se je vsakega koncerta udeležilo 2748 oseb in so prireditelji pobrali na vstopnicah po 70.346,80 lire ali skupno 562.774,70 lire.

— V 70 m globok vodnjak je padel. Iz Modene poročajo, da je 75letni naseljenec Josip Petrucci iz Castelvetra utonil v 70 metrov globokem vodnjaku. Starček je hotel zajeti iz vedrom vode, pri tem pa mu je spodrsnilo, tako da je izgubil ravnotežje in padel v vodnjak. Sosede so mu sicer skušali pomagati, vendar je bil, ko so ga potegnili iz vodnjaka, že mrtev.

— Avtomobilski priklonci voz se je začel v hišo. Prihajajoč iz Aidussine je vozil skozi Visto tovorni avtomobil s priklonim vozom zvrhano naloženim z lesom. Ko je privozil na nek ovinek, se je priklonni voz nenadoma odpel in se začel v bližnjo hišo, last Henrika Zaine. Trčenje je bilo tako močno, da se je podrl velik del stene, za katero je v svoji sobi sedel oče lastnika. Po srečnem naključju pa se mu ni nič zgodilo, medtem ko se je stol, na katerem je sedel razletel na drobne kosce. Škoda na zgradbi je precejšnja.

— Ganljiva poroka v Parni. V soboto sta se poročila v parmski cerkvi vojni slepec Karel Barezzi, artiljerijski poročnik, ki je bil ranjen v Marmarici, in Fede Amoretta. Poroči so prisostvovali predstavniki oblasti vojnih invalidov in številno občinstvo, tako da je bila cerkev nabito polna. Mladoporočnica sta prejela številne darove od raznih društev, oseb in parmskih meščanov.

— Pogodba o pravni pomoči med Nemčijo in Italijo. V hrvaškem zunanjem ministrstvu so bile v petek popoldne izmenjane ratifikacijske listine nemško-hrvaške pogodbe o pravni zaščiti in pomoči. Državnemu aktu so prisostvovali v zastopstvu Nemčije poslanik Kasche, poslanski svetnik von Troll in dr. Krenner. Pogodba obsega šest odstavkov, obsegajočih poedine določbe o enakopravnosti pred sodišči, o pravici revnih, o prošnji za priznanje oziroma za pravno pomoč o razsodiščnih poravninah in preiskavah, kakor tudi o medsebojnem obveščanju. Pogodbi je priložen zaključni protokol kot njen bistveni sestavni del. Nemško besedilo pogodbe je podpisal Hitler, hrvaško pa Poglavlak dr. Pavelić.

— Cestno omrežje Hrvaške. Hrvatsko ministarstvo javnih del je sklenilo zgraditi novo avtomobilsko cesto iz Zagreba preko Karlovca do Adrije. Nova cesta bo vezala hrvaško cestno omrežje z namenavano adrijsko cesto. Hrvatska vlada posveča veliko pozornost gradnji cest, ki so zlasti važne v goratih krajih, kjer so pogosto edine zveze. Hrvatski gre pri tem v prvi vrsti za pospeševanje tujeskega prometa. V tekočem proračunskem letu je določenih bilzu 400 milijonov kun za gradnjo in modernizacijo cest. Hrvatska mora pri gradnji cest upoštevati velike prometne zveze, ki vodijo preko Evrope, preko severozapada do jugovzhoda. Zato je za Hrvatsko najvažnejša cestna zveza Zagreb—Zemun, od katere se odcepijo ceste v Bosno. Notranje cestno omrežje Hrvaške je treba samo še povezati z Liko in Adrijo.

— Novi srbski kovanci. Kovanci bivše Jugoslavije po 2.1 in 0.50 din bodo zamenjani z novimi, ki jih izda Srbska narodna banka. S 1. junijem so že prišli v promet novi dvodinarski kovanci.

— Pospeševanje živinoreje v Srbiji. Da se omogoči občanom nakup plemenske živine, je srbsko kmetijsko ministarstvo odredilo, da mora plačati vsak živinorejec 250 din od vsake krave v kolikor je pod zaščito plemenske živine. Ta denar se bo porabil za nakup plemenske živine. V Srbiji je zdaj okrog 300.000 krav in tako bo imelo ministarstvo na razpolago okrog 75 milijonov din.

— Omejitve v krznarstvu Srbije. Srbska centrala za usnje objavlja, da je odsej prepovedano brez njenega dovoljenja predelovati v krzno ovčje, jančje, kozličje in telečje kože.

— Teden matere in otroka na Hrvaškem. Korporacijski minister dr. Sušić je v soboto otvoril teden matere in otroka z govorom po radiu. Ves ta teden bo del zagrebskega radijskega programa posvečen materam in otrokom. Obenem se vodi obširna propaganda za zatiranje otroških bolezni. V zvezi s tednom matere in otroka je kupilo ministarstvo narodnega zdravlja za 1.000.000 vitaminskih pripravkov za prehrano otrok. Preparati bodo razdeljeni med prebivalstvo.

— Hrvatska namerava izpremeniti prekrškovni sistem. V soboto dopoldne je bilo v Zagrebu pod predsedstvom gospodarskega ministra dr. Totha važno posvetovanje o položaju prehrane. Posvetovanju so prisostvovali tudi vsi veliki župani. Tu di veliki župani onih pokrajin, kjer se je pokazala potreba izpremeniti dosedanj sistem prehrane. V prehrani zagrebskega prebivalstva je nastopilo razveljavilo olajšanje s tem, da sme v bodoče vsak Zagrebčan uvoziti v mesto brez posebnega dovoljenja 50 jajc in 6 kokoši.

— Nesreče. Včeraj so sprejeli v ljubljansko bolnico tri ponesrečene ženske in dva otroka. Stanko Adamič, 4-letni sin posestnika iz Ribnice, je padel z lestve in si zlomil levico. — Marija Jakopič, 69 letna zabeznica iz Ljubljane, je včeraj nameravala stopiti na tramvaj, na stopnici ji je spodrsnilo, da je padla in se močno pobila na glavi. — Jozefa Zanoškar, 40-letna žena poštnega uslužbenca iz Ljubljane, si je z žebeljem prebodla desnico. — Ida Rak, žena brusarja, nestalnega bivališča, se je ure-

LJUBLJANSKI KINEMATOGRAFI

Predstave ob delavniških ob 18. in 18.15, ob nedeljah in praznikih ob 10.30, 14.30, 16.30 in 18.30

KINO MATICA — TELEFON 22-41

Prostovoljna ljubljanska drama

Pia Tolomejska

Carlo Tamberlani, Germana Praelci, Nino Crisna, Laura Gaspol

KINO UNION — TELEFON 22-21

Film kazalstva, vstopna, neposredni nastopi in ljubavni spetki

Capitan Fracassa

V glavnih vlogah: Elsa de Giorgi, Clara Calamai, O. Valentini in drugi.

KINO SLOGA — TELEFON 27-30

Pustolovski doživljaji brodomorcev med morskim roparji in na osamelih otokih v sredini tropskih divjih zveri.

Vzhodno Jave

Charles Bickford, Elisabeth Young

zala z britovijo v levico. — Jože Jakše, 14-letni sin služitelja z Vrhnike, je padel pri igri in si zlomil desnico.

— Izmenjava visokošolcev med Hrvaško in Rumunijo. List »Nova Hrvatska« priobčuje razgovor svojega dopisnika z rumunjskim državnim tajnikom za prosveto dr. Petrescom ob njegovem povratku iz Nemčije. Dr. Petrescu je govoril o največjem obdobjem obnemskem šolstvu, dotaknil se je pa tudi kulturnih stikov med Hrvaško in Rumunijo. Za njih poglobitev bodo v prihodnjem šolskem letu izmenjeni med Rumunijo in Hrvaško visokošolci.

— Hrvatska gradi dve tovarni olja. Hrvatska je imela doslej eno veliko tovarno jedinega olja, 4 tovarne za predelavo bučnice, je treba industrijo olja razširiti. Zato vanje olja. Ker je pa letos na Hrvaškem zasejanih s solinčnicami 7500 ha in ker bo imela Hrvatska na razpolago mnogo bučnice, je treba industrijo olja razširiti. Zato namerava v Zagrebu in Osijeku zgraditi dve novi tovarni olja, ki bosta imeli tudi lastne rafinerije.

Iz Ljubljane

—lj Zdi se, da pa tudi največ de-
vrena. Dež je v noči med nedeljo in pone-
deljkom dovolj namočil in njegov blagode-
jni vpliv se je takoj pokazal; vrtni so se
se lepše ozeleneli in zdelo se je, da je vse
zraslo čez noč. Zemlja je primerno namo-
čena, da je zdaj tudi okopavanje in osipa-
vanje olajšano. Dež je precej ohladil, tako
da je bilo včeraj znatno hladneje kakor
prejšnje dni. Zdi se, da pa tudi največ de-
vrena, ker bi le tedaj dež najbolj kori-
stil in bi lahko delali neovirano na poljih
in vrtovih. Kaže, da se bo vreme zopet
ustalilo in da bo kmalu zopet topleje.

—lj Odrzke od maščobe, sladkor in mlo
za mesec maj bo mestni prekrškovni urad
sprjemal od petka 5. t. m. dalje po že ob-
javljenem vrstnem redu tako, da pridejo v
petek na vrsto trgovci z začetno črko P
do S. Trgovce opozarjamo, naj se včasno
ravna po določenem razporedu, da ne bo
nepotrebnega navala. S seboj morajo prine-
sti po dva izvoda natančnega pregleda od-
danih odrezkov na osminki pole papirja.
Prazne vreče naj pa trgovci, zavodi in
ustanove, ki dobivajo moko neposredno iz
skladišč mestnega prekrškovnega urada,
vračajo tako, da bodo prazne vreče dobav
meseca aprila in maja vrnili ta mesec, praz-
ne vreče dobav meseca junija naj pa vr-
nejo julija meseca, seveda vedno po že ob-
javljenem razporedu. Mestni prekrškovni
urad prosi vse prizadete, naj se natančno
ravna po teh navodilih, ker skladišče si-
cer vreče ne bo prevzelo.

— Izpiti za zidarske, tesarske, kamnose-
ške in vodnjakarske mojstre in dopolnilni
izpiti iz železobetona se bodo opravljali
pred pristojno izpitno komisijo pri Viso-
kem komisariatu ljubljanske pokrajine
v dneih od 5. junija 1942-XX dalje. Pismeni
del izpita trine dne 5. junija ob 8. uri v
prostorih tehniške fakultete univerze v
Ljubljani, Aškerčeva ulica šte. 2. Rok za
ustni izpit se naznači vsakemu poslicu po-
sebej pri pismenem izpitu. Kandidati, ki
imajo že vlozene prošnje za pristopev k
izpitu in hočejo polagati izpite v tem roku,
naj se javijo navedenega dne izpitni komi-
siji in naj prinese s seboj vse potrebne ri-
salsne priprave. Do pričetka izpita mora bi-
ti plačana tudi izpitna taksa. Kandidati, ki
iz kakršnihkoli razlogov ne bodo polagali
izpizov v tem roku, bodo mogli polagati iz-
piz v prihodnjem roku, ki bo predvidoma v
poletju 1942-XX in bo objavljen posebej.

—lj Samo še šest dni imate čas si ogle-
dati najnovejša dela kiparja Karla Puti-
ha in slikarja Nikolaja Omerze v Obesne-
lovi galeriji na Gosposvetski cesti. Razsta-
va bo odprta neprekinjeno do nedelje. Ogled
od 9. do 13. in od 15. do 18.

—lj Še kratek čas dobite originalno sor-
tirano vino v vsaki kuhinji v gostilni Lov-
sin.

Zanimiva predstava Puccinijeve opere
»La Boheme«. Kakor je bilo že pred ne-
kak tedni omenjeno, namerava uprava
gledališča preizkusiti nekatere mlajše
operne moči v večjih in odgovornejših
partijah. Nekaj takih polkusov je bilo
v zadnjem času že izvedenih. Med nje bo
spadal tudi nastop mladega tenorista Ja-
neza Lipuščka, ki bo pel v »La Boheme«
partijo Rudolfa. Ob isti priložnosti bo na-
stopil v partiji Cellina Friderik Utrša, ki
si je že z lepim številom partij utrdil za-
upanje občinstva v njegov nadaljnji uspe-
šni razvoj. Ostala zasedba vlog bo običajna.

Iz Hrvatske

Skrb za hrvaška zdravila. V zad-
njem času zdravila na Hrvaškem niso
odgovarjala svojemu namenu. Zato so bila
mnoga med njimi razlašena in jih je pre-
vezela v svojo upravo država. Na binkošt-
no nedeljo je bil svečani akt prevzema
znanih Stubiških Toplic ob vznožju Stije-
mena pri Zagrebu.
Sestanek nemške mladine. Za Binkošt
je bil v Osijeku sestanek mladine nemške
narodnostne skupine na Hrvaškem. Glav-
na točka prireditve so bile sportne tekme
v navzočnosti nemškega poslanika Ka-
schea in vodje nemške narodnostne sku-
pine Ajtgarja.

Ukinitev naročil
za telefonske razgovore
Po ministrski odredbi je s 1. junijem
t. l. začasno ukinjeno sprejemanje naro-
čil za telefonske razgovore pri vseh tele-
fonskih uradih v Ljubljani in pokrajini.

Radio Ljubljana
SREDA, 3. JUNIJA 1942-XX
Ob 7.30: Poročila v slovenščini. 7.45: Lah-
ka glasba; napoved časa (8.00). 8.55: Poro-
čila v italijanski. 12.15: Koncert Tria
Emone. 12.40: Koncert pianista Nunzia
Montanarija. 13.00: Napoved časa; poročila
v italijanski. 13.15: Poročilo Vrhovnega
Poveljstva Oboroženih Sil v slovenščini.
13.20: Godba C. C. R. R. pod vodstvom di-
rigenta L. Cireneja. 13.50: Operna glasba.
14.00: Poročila v italijanski. 14.15: Koncert
sopranistke Nade Stritarjeve in basista Bo-
risa Popova (pri klavirju Marijan Lipovšek).
14.45: Poročila v slovenščini. 17.15: Koncert
pianističnega dua Seifert-Demšar. 17.35:
Koncert violonista Leon Pfeiferja (pri kla-
virju Marijan Lipovšek). 19.30: Poročila
v slovenščini. 19.45: Pisana glasba. 20.00: Na-
poved časa; poročila v italijanski. 20.20:
Komentar dnevnih dogodkov v slovenščini.

Predpisi o začasnem zapiranju koncesio- niranih obratov

Smatrajoč za potrebno urediti začasno
zapiranje trgovinskih obratov in po zasli-
šanju Zbornice za trgovino in industrijo,
je Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino
glede na svojo naredbo z dne 21. no-
vembra 1941-XX št. 142, s predpisi za tr-
govsko prodajanje občinstvu in glede na
obratni zakon z dne 5. novembra 1931 izdal
naredbo o začasnem zapiranju trgovinskih
obratov. Ta naredba je objavljena v »Slu-
žbenem listu« 30. maja in razveljavlja vse
nasprotujoče ali z njo nezdružljive določ-
be, ter je stopila v veljavo na dan objave.

Kakršen koli obrat za prodajanje ob-
činstvu, za katerega je po § 60. obrtnega
zakona z dne 5. novembra 1931 potrebna
posebna dovolitev (koncesionirani obrat)
se sme začasno za več kakor tri dni za-
presti samo s predhodno odobritvijo Viso-
kega komisariata. Brez posebne odobritve
se sme obrat zapreti za 3 dni samo ob
smrti imetnika obrtne pravice ali v prime-
rih elementarnih nezd. Zaradi morebit-
ne podaljšave tega roka se mora predlo-

20.30: Vojaške pesmi. 20.45: Koncert Ada-
mičevega orkestra. 21.15: Koncert klarinet-
nega tria. 21.45: Koncert Ljubljanske go-
dalnega kvarteta (L. Pfeifer, I. violina: A.
Dermelj, II. violina: Cenda Sedlbauer, čelo:
Vinko Šušteršič, viola). 22.30: Operna glas-
ba. 22.45: Poročila v italijanski.

CETRETEK, 4. JUNIJA 1942-XX
Ob 7.30: Poročila v italijanski. 7.45: Lah-
ka glasba; v odmoru (8.00) napoved časa.
8.15: Poročila v italijanski. 12.15: Klavir-
ski koncert Bojana Adamiča. 12.40: Orke-
ster, vodi dirigent Zeme. 13.00: Napoved
časa; poročila v italijanski. 13.55: Poročilo
Vrhovnega Poveljstva Oboroženih Sil v slo-
venščini. 13.7: Koncert radijskega orkestra,
vodi dirigent D. M. Sijance; Pisana glasba.
14.00: Poročila v italijanski. 14.15: Simfo-
nični koncert pod vodstvom dirigenta Uga
Tansinija. 14.45: Poročila v slovenščini.
17.15: Koncert Ljubljanske komorne duje
(A. Trost, klavir; J. Slajs violina). 19.30:
Poročila v slovenščini. 19.45: Simfonična
glasba. 20.00: Napoved časa; poročila v ita-
lijanski. 20.20: Komentar dnevnih dogod-
kov v slovenščini. 20.30: Vojaške pesmi.
20.45: Veseli ringaraja. 21.35: Orkester
Cetra, vodi dirigent Barzizza. 22.15: Operno
glasbo izvaja orkester pod vodstvom diri-
genta Morellija, sodelujeta sopranistka Pina
de Filippis in tenorist Peter Sardelli. 22.45:
Poročila v italijanski.

žiti prošnja Visokemu komisariatu. Odo-
britev, da se sme obrat za več kakor 3 dni
zapreti, se mora objaviti na posebnem li-
stu, nabitem pri vходу v obratovalnico, s
podatki, glede dovolitve.

Začasna zapora se praviloma ne sme do-
voliti za več kakor 3 mesece, le v prav
posebnih primerih se sme ta rok podaljša-
ti za nadaljnje 3 mesece. Ko preteče do-
voljeni rok, pa se obratovalnica zopet ne
odpre, preneha prvotna obrtna pravica in
se mora obrtni list vrniti tistemu uprave-
nu na oblasti prve stopnje, ki ga je iz-
dalo.

Za nove obratovalnice izdani obrtni listi
izgube svojo veljavnost, če obrati ne pri-
čno obratovati v treh mesecih od dneva
dovolitve, izvenzaj primer podaljšave, ki
jo sme dovoliti na prošnji prizadetih Vi-
soki komisariat iz opravičenih razlogov.

Kršitelji določbe te naredbe se kaznuje-
jo po predpisih § 388 obrtnega zakona. Od-
rediti se sme začeti ali trajni odvzem
obrtne pravice.

Sportni pregled

Prireditve hrvaških športnikov
Prejeli smo 27. številko zagrebskega
»Sporta«, ki prinaša poročila v zanimivih
binkoštnih prireditvah hrvaških športni-
kov doma in v tujini, o katerih doslej še
nismo poročali. Da bodo naši čitatelji ob-
veščeni, čeprav z majhno zamudo, o sport-
nih dogodkih onstran Sotle, naj na kratko
zabeležimo:

Gradjanski — reprezentanca
Bolgarije 6:0
Na binkoštno praznike je Gradjanski
gostoval v Sofiji, kjer je odigral dve tek-
mi. V prisotnosti 15.000 gledalcev je prvi
nastopil proti FC 13 in zmagal z odlično
igro 6:2.

Drugi dan je Gradjanski nastopil kot
partner bolgarske nogometne reprezen-
tance, ki se neutrudno pripravljala za bliž-
nje tekme s Hrvaško, Slovaško in druge.
Gradjanski je nastopil v svoji običajni po-
stavi, edino Urcha je v vratih zamenjal
Simunič. »Purgerji« so zaigrali izvrstno in
zmagali 6:0. Sicer ta rezultat v smislu po-
ročila našega vira ni povsem siguren, kajti
telefonska zveza ni dobro delovala in je
mogoče, da je Gradjanski zmagal le 6:1
vendar to mnogo na uspehu ne spremeni.

Hašk je odšel gostovat v Rumunijo
Hašk je bil povabljen na gostovanje v
Rumunijo. Če se v zadnjem hipu ni kaj
spremenilo, je v soboto in nedeljo nastopil
v Bukarešti proti Venusu. Haškovi so se
za turnejo temeljito pripravljali in na
binkoštno praznike so nastopili v Borovu.
Nastopili so oba praznika. Prvi dan so
premagali Bato 7:2, drugi dan pa 4:2, tako
da hrvaški športniki z zaupanjem pričau-
kujejo vesti iz Rumunije.

Lahkoatletski miting v Osijeku
Na binkoštno nedeljo so imeli v Osijeku
celo vrsto sportnih in kulturnih prireditev.
Med njimi je bila najbolj zanimiva lahko-
atletika, ki je imela prvenstveni značaj v
okviru letošnjega moštvenega prvenstva.
Rezultati so glede na začetek sezone prav
dobri in navajamo uspehe zmagovalcev v
posameznih disciplinah:
tek na 100 m: Gal (Zrinski, Osijek) 11.2;
met kroglice: Iveković (Concordija, Zagreb)
12.83; skok s palico: Dolenc (C) 3.20; tek
na 1500 m: Kotnik 4.11; met kopja: Tot
(Z) 46.73; skok v daljino: Gal (Z) 6.47; tek
na 400 m: Kerhin (C) 55.8; met diska: Jur-
ković (C) 37.71; tek na 5000 m: Krajcar
(C) 17.02; skok v višino: Sram (Z) 170 in
stateta 4-krat 100 m: Zrinski 47.5.
Ocena moštev: 1. Concordija 14.390, 2.
Zrinski 13.064 točk.

Gostovanje Bratislave v Zagrebu
Na binkoštno praznike je gostovalo v Za-
grebu nogometno moštvo SK Bratislave iz
istoimenskega slovaškega mesta. Prvi dan
so gostje nastopili proti Concordiji, na bin-
koštno ponedeljek pa proti reprezentanci
delavskih klubov.

Ker je Concordija prejšnjo nedeljo do-
živela v borbi z Varaždinci neprijeten po-
raz, za tekmo ni bilo veliko zanimanja.
Vendar so Concordijski zaigrali zelo po-
letno in tehnično smiselno, tako da so za-
služeno porazili goste. V vodstvo so pri-
šli že v 5. minuti prvega polčasa, ko je
znani Muradori poslal neubranljivo mimo
vratarja Bratislave. Nato je igra dolgo va-
lovala iz polja v polje z raznimi manj ne-
varnimi neprijetnostmi za obe strani. Šele
v 27. minuti drugega polčasa je zopet pri-
šlo do odločitve, ki je obenem pomenila
že končni rezultat. Spet je bil uspešen
Muradori, na katerega so sicer kvici Bra-
tislave stalno zelo pozorno pazili. Tako se
je Concordija revanžirala za poraz 1:2, ki

ga je doživela od Bratislave, ko je gosto-
vala pozimi na Slovaškem.

Naslednji dan so Bratislavci imeli proti
reprezentanci delavskih klubov več uspe-
ha, čeprav niso pokazali mnogo svetlih
točk. Prvi polčas je ostal neodločen 1:1, v
drugem pa je že kazalo, da bodo Slovaki
zmagali. Eno minuto pred koncem pa so
Hrvatji izenačili in tako se je tekma kon-
čala 2:2.

Naše gledališče

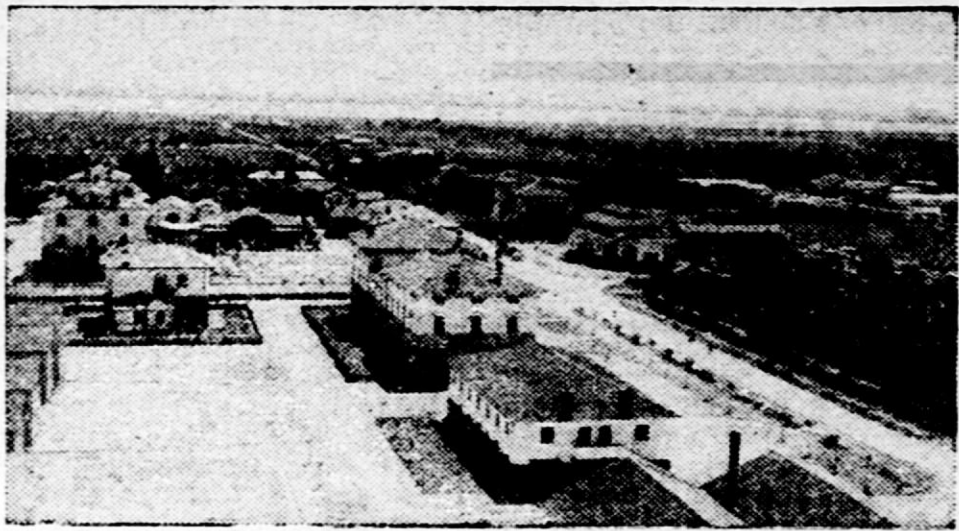
Drama
Torek, 2. junija ob 17. uri: Romeo in Ju-
lija. Red Torek.
Sreda, 3. junija ob 17.30: Vdova Rošinka.
Red A.

Cetrtek, 4. junija ob 17.30: Poročno da-
rilo. Red Cetrtek.
W. Shakespeare: »Romeo in Julija«.
Tragedija mlade ljubezni, ki je uniči rod-
binsko sovraštvo. Igrali bodo: Prolog —
Malec, Escalus — Gregorin, Paris — Dre-
novac, Montag — Presetnik, Capulet —
M. Skrbinek, Romeo — Jan, Mercutio —
Kralj, Benavolio — Peček, Tybalt — Vl.
Skrbinek, brat Lorenze — Lipah, brat —
Janez — Brezigar, Baltazar — Nakrst,
Peter — Plut, lekar — Raztresen, paž —
Starič, Montegova — Gabrijelčičeva, Ca-
puletova, Julija — V. Juvanova, dojka —
Nabocka, poevstnik straže — Raztresen,
stražnik — Košuta, stražnik — Blaž.

Režiser: dr. Kreft, inscenator: dr. Kreft.
Cvetko Golar: »Vdova Rošinka«. Ve-
dra in humorna zgodba o ženitvi željni
kmečki vdovi Rošinki, ki noče izročiti
posestva svoji hčeri in ji dovoliti poroke,
sama pa si prizadeva osvojiti zastav

Na Sardiniji je zakipelo življenje

„Fertilia“ in „Mussolinia“ mesti kmetovalcev, „Carbonia“ najmodernejši rudarsko mesto v Evropi

Mesto Mussolinia na Sardiniji

Med mnogimi tujci, ki so potovali vsako leto križem kraham po Italiji, so se le redki napotili tudi na Sardinijo. To je bil menda vzrok, da je Evropa tako malo vedela o ogromnih delih, dovršenih v zadnjih 15 letih na tem otoku. Dolgo je veljala Sardinija, drugi največji otok v Sredozemskem morju, s svojimi 25.000 kv. km površine za gospodarsko brezposelno deželo, kjer naj bi bilo življenje naporno in celo nevarno. Povsem neutemeljene vesti o Sardiniji so bile krive, da je prihajalo tja tako malo tujcev. Toda ti časi so minili. Konec jih je bilo tistega dne, ko je prvič stopil na sardinska tla Duce, in inspiciral otok. To je bilo leta 1932. To je bil začetek novega življenja in marljivega dela. Za prva dela je dala vlada na razpolago eno milijardo lir. Nove pristaniške naprave, moderne ceste, tovarne, naselbine, vodovodi in melioracijska dela so pričeli novega časa.

Melioracijska dela so zasledovala dvojni cilj. Na eni strani je bilo treba zatrepi malarijo, na drugi pa dati ljudstvu na razpolago novo rodovitno zemljo. Izmed mnogih velikih del naj omenimo samo nekatera. Najprej je treba omeniti regulacijska dela in razne vodne naprave na rekah Irso, Flumendosa in Coghinis, ki tvorijo zdaj 20 km dolgo in 2 km široko umetno jezero. Stene velikega nasipa segajo 70 m nad dolino in drži jih 18 mogočnih stebrov po 8 m v premeru. Malo dalje naletimo na drugo tehnično čudo. To je velik most, zgrajen v drznih lokih preko Tadasunia. Podobna velika tehnična dela vidimo v provinci Sassari in pri Coghinasu. Tudi tu je nastalo umetno jezero, v katerem je prostora za 240 milijonov kub. m vode. Tretja taka vodna naprava je bila zgrajena nedavno v dolini reke Flumendosa. Tu so nastala tri velika umetna jezera in voda iz njih namaka 150.000 orolov zemlje, obenem pa goni turbine mnogih elektrarn, ki proizvajajo 1.000.000 kw ur električnega toka. Ob vznožju velikih nasipov na reki Coghinis je nastalo novo mesto, ki so njega prebivalci dobili delovni zaslužek in tvornici amonijaka.

Macomer je postal središče trgovine z mlekom in sirom na Sardiniji. Tu se prirejajo tudi največji živalski sejmi Sardinije. Za ta važni položaj v kmetijski proizvodnji se mora zahvaliti svoji zemljepisni legi. Leži namreč v sredini otoka. Na hribovitem ozemlju Mount Tifera so prostorni gaj oliv, ki nudijo dovolj zaslužka kmečkemu prebivalstvu. Olje vsebuje jagode mastičnih grmov se tudi izkoriščajo. Za vsak kilogram mastičnih jagod plačujejo po 50 centesimov, tako da imajo mnoge kmečke družine nekega stranskih dohodkov.

Rodovitne zemlje je na Sardiniji od leta do leta več in zato se množe tudi kmečke naselbine. Središči novopridobljene rodovitne zemlje sta moderni mesteci Fertilia in Mussolinia. To sta dve mišni v modernem slogu zgrajeni podeželski mesteci, polni kipečega življenja. V Fertiliji je bilo ob svečani otvoritvi 150 kmetij, zdaj jih je pa že nad 500. Ko bodo končana vsa melioracijska dela bo šlo do mesteca 1500 kmetov. Ne bo trajalo več dolgo in izsušeni bo več desetisoč orolov zemlje, na katerih bodo imele pridne roke dovolj dela.

Tretje tako mestce je Carbonia, belo mesto. V prvih dveh mestecih prebivajo kmečke družine, v Carboniji pa rudarske. Tu imajo v sardinskih rudnikih zaposleni rudarji svoja stanovališča in zdrava stanovanja. Mestce je bilo zgrajeno v 15 mesecih. Stroški so znašali 60 milijonov lir. Carbonia je najlepše evropsko rudarsko mesto. Njegov toris je enak onemu drugih novih mest v Italiji. Okrog glavnega trga so zgrajena javna poslopja. Vsak posetnik se zanima najbolj za stanovanjske hiše, ki so pravi vzor lepote in smotrnosti.

sti. V ravni črti so zgrajene hiše od nizine do gričev. Ene so družinske, druge pa samske. Oženjeni rudarji imajo na razpolago po štiri sobice, samski pa stanujejo v takozvanih delavskih hotelih. To so dolge stanovanjske hiše, v katerih stanuje po 150 rudarjev. Vsak delavski hotel ima svoje ime, vzeto iz zgodovinske abesinske vojne. 12 km cest veže središče mesta z njegovo periferijo. Vsaka družinska hiša ima 100 kv. m vrta. Omeniti je treba še zdravstvene stanice za zatiranje malarije, ki je bila prej v Sardiniji močno razširjena.

Kraljica zapadnega spodnjega dela Sredozemskega morja Cagliari, ki so jo skozi stoletja oblegala mogočna genoveška in pijsanska brodograja, in ki je morala prestopiti

mnogo krvavih bitk, se tudi bliža novemu procvitu. Mesto se širi od leta do leta in zdaj šteje že nad 70.000 prebivalcev. Se nekaj let pa jih bo šlo 100.000. Cagliari je središče kulturnega življenja v zapadnem delu Sredozemskega morja. V Tunisu in Alžiru živijo Italijani pošiljajo svoje otroke v šole in to slikovito mesto. Univerza v Cagliariu se je zadnja leta močno razširila in izpopolnila. Medicinska fakulteta spada med najmodernejši fakultete v Italiji. Univerza v Cagliariu je izdala znanstveno publikacijo »Bibliografia Sarda«, ki jo je uredil prof. Ciasca in v kateri je naštetih nad 40.000 del nanašajočih se na Sardinijo. Velika vseučiliška knjižnica obsega že 80.000 zvezkov in 50.000 drugih publikacij.

V bližini slikovite obale se razprostirajo velike dravne solane, obsegajoče nad 100 ha. Tu pridobijo vsako leto okrog 150 tisoč ton soli. Nedavno so dobile te solane konkurenta v Santa Gilla. To so največje zasebne solane v Evropi, za 400 ha večje od državnih. Tu pridobijo letno 200.000 ton soli. Zelo so se razširili in modernizirali tudi rudniki na Sardiniji, ki igrajo zdaj v boju za gospodarsko svobodo Italije še posebno važno vlogo. Sardinska zemlja je bogata na rudninah, saj jih je v njej okrog 40 milijonov ton, največ cinka, bakra, niklja, cina in premoga.

Sardinija se je v zadnjih letih temeljito zdravila iz svojega stoletnega spanja. Na nji dela zdaj na stotisoče marljivih rok. Na vsakem koraku vidi človek velik napredek povsod se pozna dobra organizacija, pa tudi trdna volja in neomajno upanje v bodočnost.

Cestno omrežje Rumunije

Z italijansko in nemško pomočjo bo gradila Rumunija nove ceste

Sedanje rumunsko cestno omrežje ne odgovarja niti po kakovosti, niti po obsegu zahtevam časa in novih razmer. Iz poročila nemško-rumunske trgovske zbornice je razvidno, da so pričeli sistematično graditi ceste v takratnih rumunskih kneževinah leta 1836. Zanimivo je financiranje tega cestnega gradbenega programa. Stroškov za cestna dela ni krila državna blagajna, temveč je moralo nositi ta bremena prebivalstvo v obliki dela, nekakega kuluka. Do leta 1908 so zgradili 25.000 km cest. Poleg tega je bilo pa na državne stroške v istem času zgrajenih 9000 km cest. Ko je posegla Rumunija leta 1916 v prvo svetovno vojno, je imela okrog 46.000 km cest, ki so bile razmeroma v dobrem stanju.

Mirovna pogodba leta 1919 je prinesla Rumuniji prostrane nove pokrajine, kjer so bile razmere v pogledu cest zelo različne. V Besarabiji so bile ceste zelo zane-marjene. Tudi gostota cestnega omrežja je bila različna. Banat je imel z 8839 km (0,47 km na qkm) najgostejše cestno omrežje v povečani Rumuniji. Sedmograška je bila nekoliko pod povprečjem, Besarabija in gorata Bukovina sta bili z Dobružo glede cest najsiromašnejši pokrajini. Rumunija je imela po prvi svetovni vojni okrog 13.000 km državnih, 32.000 km pokrajinskih in 63.000 km občinskih cest, skupaj torej okrog 108.000 km. Od teh je bilo okrog 53.000 km ali 50% posutih z gramozom, tlakovanim, asfaltiranim itd. druge so bile pa neurejene naravne ceste ali bolj rečeno široki kolovoz. Največ je bilo tlakovanih državnih cest, četudi so bile občinske večinoma kolovozne.

V prvih enajstih letih po vojni ni Rumunija skoraj ničesar storila za vzdrževanje že obstoječih in gradnjo novih cest. Vlade so se namreč hitro menjavale in to je onemogočalo uresničitev cestnega gradbenega načrta. Država ni dala na razpolago niti za redno vzdrževanje cestnega omrežja potrebnih denarnih sredstev. Po računih prometnega ministrstva bi moralo biti za vzdrževanje cest vsako leto na razpolago 800 milijonov levjev. V državnem proračunu je bilo pa določenih samo 120 milijonov. V takih razmerah ni bilo mogoče misliti na uresničitev načrta, po katerem bi zgradili v Rumuniji 2000 km novih državnih ter 14.000 km pokrajinskih in občinskih, moderniziranih pa 10.000 km že obstoječih cest, za kar bi se porabilo okrog 50.000.000 levjev.

Šele leta 1937. je dobila neka švedska družba nalog zgraditi moderno avtomobilsko cesto preko Rumunije z začetkom pri Velikem Varadinu in koncem pri Bukarešti. Ta cesta naj bi bila priključek na na-

meravano transkontinentalno avtomobilsko cesto London-Istanbul, preko Belgije, Francije, Nemčije, Madžarske, bivše Jugoslavije in Bolgarije. Iz Bukarešte naj bi vodila do Črnege morja. Toda rumunska gradbeno podjetje niso mogla dovesti prevzetih cestnih del. Zato so se zadovoljili s podaljšanjem ceste do donavskega pristanišča Giurgiu. Prva avtomobilska cesta v Rumuniji je bila zelo dobrodošla in koristna. Delalo se je na modernizaciji vsega cestnega omrežja, toda država se tega načrta ni mogla lotiti.

Leta 1940. je Rumunija zopet izgubila precej svojega ozemlja in s tem se je skrajšalo tudi njeno cestno omrežje in sicer okroglo za 56.000 km. V novem političnem položaju je bilo končno z nemško in italijansko pomočjo mogoče lotiti se izgradnje modernega cestnega omrežja. Rumunske ceste so bile tako slabe, da je bilo v nekaterih pokrajinah nad 100 km uporabljenih komaj 1,7 km cest. Čim se je Rumunija pridružila državam osi, je bila ustanovljena z italijanskim kapitalom italijansko-rumunska družba za gradnjo cest in ta je sklenila z državo pogodbo, po kateri pripelje le-ta k izpopolnitvi in modernizaciji cestnega omrežja z gradbenimi deli 750 km. Te ceste je treba zgraditi odnošmo modernizirati v 5 letih. Nove ceste bodo večje 2 milijardi levjev. Neko nemško podjetje pa modernizira v Rumuniji 3290 km cest.

Poleg dužavnih se popravljajo in modernizirajo tudi pokrajinske in občinske ceste. Ta dela so prevzela rumunska podjetja ali jih pa opravljajo občine v lastni rezi. Zato je bilo naročenih mnogo cestno gradbenih strojev v Nemčiji. Občine uvažajo stroje, ne da bi jim bilo treba plačevati carino. 22. junija 1941 so nastopile rumunske čete skupaj z nemškimi ob Prutu, da so zasedle Besarabijo in severno Bukovino. Po priključitvi teh dveh pokrajin se je povečalo cestno omrežje Rumunije okroglo za 83.000 km. Cestno gradbeni načrt, ki se je nanašal prvotno na Rumunijo iz leta 1940/41, se bo najbrž razširil tudi na priključene pokrajine. Rumunija je agrarna izvozna in tranzitna država. Kot taka je seveda zelo zainteresirana na dobrih prometnih zvezah. Zato je razumljivo njeno prizadevanje, da dobi čim prej svojemu značaju odgovarjajoče cestno omrežje. Na drugi strani bo pa morala zgraditi tudi železniško omrežje in razširiti svoje parobrodništvo. Šele potem bo kos nalogam, ki jih postavlja pred njo sedanji čas.

Obnovite naročnino!

Stroji za bolgarske obrtnike

Modernizacija bolgarske obrti zadnje čase lepo napreduje

Nove oblike proizvodnje so postavile tudi pred bolgarske obrtnike nove naloge. Ena najvažnejših je racionalizacija in mehanizacija. Da bi se zadovoljilo tej potrebi je bolgarska vlada leta 1936. izpremenila zakon o carinah z novejšo z dne 18. novembra 1936, s katero so oproščeni carine ob uvozu za obrt potrebni stroji, aparati in orodja. Ta ugodnost velja samo za obrtnike bolgarske državljanke in za obrtniške produktivne zadruge.

Ta ukrep je imel za razvoj bolgarske obrti zelo ugodne posledice. V zadnjih petih letih — všteta so tudi zadnja dva meseca 1936 — je znašala skupna vrednost carine prostega uvoza obrtniških strojev in orodja v Bolgarijo 45.200.000 levov. Omeniti je treba, da se smejo uvažati carine prosto samo tisti obrtniški stroji, aparati in orodja, ki jih Bolgarija sama ne izdeluje. Nemško-bolgarska trgovska zbornica poroča, da je bilo ugotovljeno, da se obrtniški stroji v večji meri poslužujejo te ugodnosti kakor pa podeželski obrtniki. Mestna obrt je poleg tega zaradi posebnega značaja svojega dela in večjih zahtev svojih odjemalcev bolj navezana na modernizacijo in mehanizacijo obrata kakor podeželski obrtniki.

Pri uvozu zavzema prvo mesto skupina kovine obdelujoče obrti obenem z montažo in fino mehaniko. Prednost po teh dveh skupinah uvoženih strojev, aparatov in orodja je znašala predlanskim 27,4%, lani pa 26,6% vrednosti vsega carine prostega uvoza. Leta 1939. je uvozila Bolgarija carine prosto 91,3% za obrt potrebnih strojev iz Nemčije, 6,9% iz Združenih držav, 1,5% iz Italije in 0,3% iz Belgije. Lani in predlanskim je pa uvozila skoraj vse stroje iz Nemčije. Samo predlanskim je uvozila iz Italije za 25.160 levov strojev, kar je znašalo 0,23% vsega carine prostega uvoza.

Carine prosti uvoz za obrt potrebnih strojev, aparatov in orodja v Bolgarijo je razmeroma še zelo skromen. Vzrok je zlasti pomanjkanje denarja med obrtniki, na drugi strani je pa tudi vojna otekočila nabavo obrtništvu potrebnih sirovin. V splošnem se pa bolgarski obrtniki z veseljem sprejeli carine prost uvoz, ki ima že zdaj ugodne posledice za razvoj bolgarske obrti, za njegovo modernizacijo in prilagoditev novim razmeram. To je pa šele začetek, saj so dobili bolgarski obrtniki to ugodnost šele pred tremi leti.

Vprašanje židov v Turčiji

Tudi v Turčiji postaja pereče vprašanje židovstva. Turška javnost zavzema do židov vedno sovražnejše stališče. To je razvidno tudi iz predloga članov blagovne borze v Istanbulu, po katerem naj bi bili židje izključeni iz borze. Če bi se to ne zgodilo, bodo vsi s tem predlogom solidarni Turki v bodoče borzo bojkotirali. Med židji v Istanbulu je že razširjena vest, da se bodo vse židovske družine v kratkem izselile v južnoanatolske kraje, zlasti v Hattay (Alexandretta). Svoje premoženje v Istanbulu nameravajo židje likvidirati.

Židje v Turčiji živijo vse državljanske pravice, samo pri vojaki ne služijo. V javnem življenju nimajo velikega neposrednega vpliva, pač pa v gospodarskem in dnevnem tisku. V Turčiji živi zdaj okrog 100.000 židovskih priselencev. Zanimivo je, da so začeli celo turški listi obravnavati židovsko vprašanje. Istanbulski list »Tasvir-i Efkar« je priobčil oni dan oster članek proti židovskemu verižništvu. List pravi, naj bi židje upoštevali, da se jim skoraj nikjer ne godi tako dobro, kakor v Turčiji in bi ne smeli preveč napenjati loke, ker bi se utegnili sicer njihov položaj poslabšati.

Umetnostna akademija v Sofiji

V novih prostorih Bolgarsko-nemškega društva v Sofiji so prikazovali tni prvi kulturni film, ki obravnava ustanovitev in delo državne akademije upodablajoče umetnosti v Sofiji. Drugi film pa prikazuje bolgarsko-nemško vzajemno delo. Učitelj na nemški šoli študijski svetnik Kerber je film snemal, prof. Ivan Pentov je pa preskrbel besedilo in pripravil za premiero predavanje. V pogledu umetnostne smeri kaže ta film jasno, da so se mladi bolgarski umetniki otresli zapalnovevropskega vpliva, tujeja bolgarski miselnosti. Navdahnjenje in deloma tudi motive za svoja dela črpajo iz tradicionalne narodne in cerkvene umetnosti, kjer se je pa ta že izgubila, jo znova iščejo.

„Zveplen dež“ nad Solnogradom

Reden naravni pojav so doživeli oni dan prebivalci Solnograda. Iz temnih oblakov se je vili ploha in zdelo se je, da je dež pomešan z žveplom. Zlebov ob cestah, koder je tekla voda, so postali naenkrat rmeni. Mnogi si tega niso znali pojasniti. Šlo pa ni za žveplen dež, kakor je marsikdo mislil, temveč za cvetoče smreke. Rdečim jagodam podobni popki na vršičkih vej so polni cvetnega prahu in kadar maje veter smreke, raznaša goste oblake rumenega prahu na vse strani. Dež zmnoži ta prah, ki pada potem z deževnimi kapljami na zemljo.

Evropsko sodelovanje na polju kulturnega filma

Mednarodna filmska zbornica v Firenzi ima tudi sekcijo za poučne, kulturne in dokumentarne filme. Predseduje ji nacionalni svetnik, predsednik nacionalnega sveta »Luca« Augusto Fantesch. Nedavno

je imela ta sekcija svojo prvo sejo, na kateri je bil določen njen delovni program.

Sključeno je bilo, da bo sekcija obravnavala celo vrsto osnovnih vprašanj, ki zanimajo vse člane mednarodne filmske zbornice. Med drugim se bo proučilo vprašanje posebnih odlikovanj za dobre kulturne filme, ki bi uživali tudi davčne olajšave. Daje hoče načeti vprašanje uvedbe kulturnega filma kot obveznega dela vsakega filmskega programa, carine prostega uvoza kulturnih filmov, pospeševanje prikazovanja kulturnih filmov v interesu splošne ljudske izobrazbe, tako da bi se prikazovali kulturni filmi kot predstave za najširše sloje, vprašanje reprezentativnih daljših kulturnih filmov ter končno olajšanja izmenjave kulturnih filmov med člani mednarodne filmske zbornice.

Izmenja rumunskih in nemških inženjerjev

Rumunski odsek zveze nemških inženjerjev se je obrnil na splošno inženjersko zvezo Rumunije in na tehnične visoke šole s predlogom, da bi Nemčija in Rumunija izmenjali gotovo število inženjerjev in da bi šli rumunski inženjerji izpopolniti svoje znanje v Nemčijo. Na podlagi tega predloga so bili člani rumunskih inženjerskih organizacij in slušatelji tehničnih visokih šol, ki polagajo zdaj državne izpite, že pozvani, naj se v zadevi izmenjave inženjerjev med obema državama obrnejo na svoje stanovske organizacije.

60 letnica rudarskih svetilk na bencin

Preden odide rudar na delo stopi v lopo, kjer so shranjene svetilke, označene s številkami in pred vsako uporabo skrbno osmažene. Za to skrbi poseben paznik, ki mu ni treba opravljati nobenega drugega dela, ker ima s snazenjem svetilk itak dovolj opravka. Svetilka je rudarju zvesta in nenadomestljiva spremljevalka. Kar je delavcu čez dan sonce, to je rudarju njegova svetilka. Brez nje bi bil slep. Spremljajo ga med vožnjo v globoke rove, sveti mu na več kilometrov dolgi poti, stoji kraj njega, ko koplje premoč in spremlja ga nazaj iz rova.

Do leta 1882 so bile rudarske svetilke vsaj v Nemčiji na olje, spomladi tega leta so pa dobili vsi rudniki v Porurju svetilke na bencin. Nove svetilke niso samo boljše svetile, temveč pomenijo tudi večjo varnost. Pred 20 leti so pa dobili rudarji električne svetilke, toda te niso mogle izpodrinuti bencinskih.

Utripanje srca

Človeško srce utripne 70 do 86 krat v minuti. Utripanje srca je pa v raznih starostnih dobah različno. Novorojenčkovo srce utripne do 130 krat v minuti. Srce 7letnega otroka doseže 85 utripov v minuti, v poznejših otroških letih okrog 80, srce odraslega človeka 75, starega človeka pa 65. Tako se znižuje število utripov človeškega srca od rojstva do visoke starosti točno za polovico.

STRUPEN JEZIK

— Snoči me je hotel neki nesramnež kar na cesti poljubiti. Lahko si misliš kako sem tekla.

— Ali si ga pa dohitela?

D. Du Maurier;

Prva žena

Roman

»Oh to mi je žal.« In čez trenutek: »Dobili ste moje pisemce. Samega sebe me je bilo sram. Časih sem res neznošen. Moje edino opravičilo je v tem, da me je samota storila divjaka. Zato je samo ljubezljivo od vas, da mi danes drugujete.«

»Saj niste bili nevljudni,« sem odvrnila, »vsaj tako ne, da bi mogla o n razumeti. Radovedna je, v resnici pa nima slabih namenov. Proti vsem je takšna. Se pravi, proti pomembnejšim osebam.«

»Torej bi se mi moralo laskati. Kako me more imeti za pomembno osebo?«

Za hipec sem se obotavljala, preden sem odgovorila. »Mislim, da radi Manderleya.«

Ni mi odgovoril, in spet me je napadel občutek zadrege, kakor da sem zašla na prepovedana tla. Kdo ve, odkod je imel njegov dom, ki so ga toliki poznali in omenjali, moč, da mu je zapiral usta ter gradil neprestopen zid med njim in med drugimi.

Nekaj časa sva jedla molče. Misliła sem na razglednico, ki sem jo bila še dekletke kupila pri branjevcu na vasi, kjer sem bila na počitnicah. Predstavljala je veliko hišo: risba je bila surova in barve kričeve. a vendar ti nedostatki niso mogli za-

brisati smerja stavbe, širokih stopnic, ki so vodile na teraso, in zelenega travnika, ki se je spuščal proti morju.

Dva penija sem bila plačala za ta umotvor: polovico tedenske sprotine za svoje drobne radosti. Stara zgubancena prodajalka je ostrmela nad mojo nevednostjo, ko sem jo vprašala, kaj je to.

»Kako? To je Manderley,« mi je odgovorila; in pomnila sem, da sem zapustila prodajalno osramočena, ne da bi vedela več kakor prej.

Spomin na to razglednico, ki mi je potlej obtičala med listi kake izgubljene ali pozabljene knjige, je menda storil, da sem sočustvovala z njegovim nedostopnim vedenjem. Gospa Van Hopper in podobni ljudje so ga očitno nadlegovali s svojimi vsiljivimi vprašanji. Manderley je bil morda obdan s sijem nedotakljivosti, bil je izvoljeni kraj, o katerem nisi smel govoriti. Zamisljala sem si gospo Van Hopperjevo in nji podobne, kako teptajo po preprogah njegovih dvoran — ko so morda plačali po šest penijev vstopnine — in s svojim rezkim, neobzirnim smehom motijo njegov mir. Najine misli so najbrže ubirale isto pot, kajti gospod de Winter je jel govoriti o nji.

»Vaša prijateljica je dokaj starejša od vas... ali ste z njo v sorodu? Je že dolgo, kar se poznata? Videla sem, da še ni bil do dobrega spoznal, kakšno je najino razmerje.«

»Prav za prav ni prijateljica,« sem rekla. »Njena uslužbenka sem. Rada bi si napravila iz mene

to, kar imenujejo družabnico, pa mi plačuje po devdeset funtov na leto.«

»Glejte, glejte! Nisem vedel da je tovarišija na prodaj,« je odgovoril. To se mi zdi nekam divjako, podobno kakor trgovina s sužnji.«

»Nekoč sem iskala v besednjaku, kaj pomeni »družabnica«, in pomnila, da sem našla: »družabnica« — srčna prijateljica.«

»A vi nimate bogve kaj skupnega s to gospo?« Planil je v smeh in mahoma se mi je zdel ves drugačen, mladostnejši in manj odsotnega duha. »In zakaj ste »družabnica?«

»Devdeset funtov je zame lep denar.«

»Nimate svojcev?«

»Ne. Oče in mati sta mrtva.«

»Lepo in zelo nenavadno ime imate.«

»Moj oče je bil lep in zelo nenavaden mož.«

»Povejte mi kaj o njem.«

Pogledala sem ga izza svojega kozarca z limonado. Ni se mi zdelo lahko pripovedovati o očetu in običajno nisem nikoli mnogo govorila o njem. Bil je moja skrita, samo meni pridržana last, takisto kakor Manderley mojemu sobesedniku. Prav nič me ni mikalo, da bi ga kar tako brezbržno predstavila za restavracijsko muziko v Monte Carlu.

Vse ozračje tega kosila se mi je zdelo nekam pravično; še če se ga danes spomnim, ima zame čuden čar. Pičil štiri in dvajset ur je bilo, kar sem oglata, molčeča in pokorna sedela tu z gospo Van Hopperjevo, pa že niti zgodba moje rodbine ni bila več moja: razodela sem jo bila možu, ki ga nisem pozna-

la. Ne vem, kak skrivnostni nagib me je silil govoriti; nemara to, da so me njegove oči sočutno spremljale, kakor oči »Neznane plemiča«.

Vse drobne skrivnosti, vse radosti in bolečine mojih otroških let so prihajale na dan. Zdelo se mi je, da ta človek iz mojih ubogih besed vsaj nekoliko razume, kakšna krepka osebnost je bil moj oče in zakaj ga je imela mati tako rada. Njena ljubezen je bila podobna živi, prvobitni sili, ki je imela v sebi božansko iskrico, tako da se je, ko je umrl za pljučnico, le še pet kratkih tednov obotavljala na tej zemlji, preden je odšla za njim. Spominjam se trenutka, ko sem premočnila; malce zasopla sem bila in nekam omamljena. Restoran se je zdaj polnil z ljudmi, ki so brbljali in se smejali ob hrupni spremiljavi majhnega orkestra in ropotanja posode; ko sem vrgla oči po uri, ki je visela nad vrati, sem videla, da je dve. Poldrugo uro sva že sedela tako, in govorila sem skoraj ves čas jaz sama.

V vročini rokami in vsa zmehšana sem se vrnila v resničnost. Obraz mi je gorel, ko sem se jecljaje opravičevala, toda on me niti ni hotel poslušati.

»Že takoj, ko sva sedla, sem vam rekla, da imate zelo lepo in povsem nenavadno ime. Dovolite, da rečem še nekaj: vaše ime se vam kar dobro prilega, kakor se je moralo prilegati tudi vašemu očetu. Užival sem to urico z vami, kakor z lepimi dekletki. Pomagali ste mi uiti iz samega sebe in se otresti nekakšne izgubljenosti in bolne zazrtosti vase, ki me tlačijo že vse zadnje leto.«